

חדש!
חלק מיוחד העוסק
בדיני הכהנים -
"אמר ואמר"
עמודים 11-16

"כה אמר ד' צבקות: שאל נא את הכהנים תורה לאמר" (חגי' ב' י"א) רש"י: שנה שנה צללות הלכות קודש ועומאה וטכרה

גיליון חודשי לעידוד הלימוד בסדר טהרות אליבא דהלכתא

יו"ע ע"י מפעל "תורת הטהרה" בנשיאות הרבנים הגאונים [לפי סדר הא"ב]: רבי איתמר גרבוז שליט"א ראש ישיבת אורחות תורה ומח"ס "משנת טהרות", הגאון רבי בונים שרייבר שליט"א ר"י "נתיב הדעת" ומח"ס "נתיב בינה", הגאון רבי יחיאל פיישוף שליט"א מח"ס "טעם ודעת" על הרמב"ם, הגאון רבי יצחק קורלנסקי שליט"א ראש רשת הכוללים ללימוד טהרות בעיון, הגאון רבי משה יעקב מיטלמן שליט"א מח"ס אפיקי מים על סדר טהרות

העסק בסדר טהרות נחוץ לכלל הישראלים יותר מהעסק ב"קדשים"

כ"ק האדמו"ר מצאנו קלויזנבורג זצוק"ל, בעל שו"ת דברי יציב

טהרות נחוץ יותר מן העסק בסדר קדשים, שהרי דיני קדשים נוגעים בעיקר לכהנים בעבודתם, ואילו דיני טומאה וטהרה הם דברים הנוגעים לכל אדם מישראל, ובהכרח שכל אחד יהיה בקי בהם, שהרי בודאי לא יתנו להיכנס לבית המקדש, לאכול קדשים ואף לא להקריב קרבן פסח מבלי ידיעת סדר טהרות. כי גם אם טומאת נגעים לא תהיה נהגת בימות המשיח, עדיין יהיו טומאות מת

נודע מה שעוררו כמה צדיקים בדורות האחרונים כדוגמת הגה"ק בעל חפץ חיים זצ"ל ועוד (ראה מאמר תורה אור פרק יב בתחילת ספר אסיפת זקנים על קדשים) אודות חשיבות הלימוד בסדר קדשים בזמננו כהכנה לקראת ביאת המשיח, מפני שכאשר ישיב השי"ת את העבודה לציון יהיה מוטל עלינו לדעת את פרטי הלכות העבודה כדת מה לעשות. אולם כבר מילתי אמורה שלדעתי העסק בסדר

המשך בעמוד 5

פדיון מעשר שני בעיר העתיקה

הגאון רבי מרדכי אליהו סלושץ שליט"א - מח"ס "אורחות דעת" ב"ח

בימינו כולם בחזקת טמאים, ולכן כל פרי שהוכשר בחזקת טומאה, ויכול לפדותו אף בירושלים. אולם גם בימינו ישנם אופנים שהפירות עדיין טהורים וכמו שיתבאר. (א) מי פירות ושאר שמנים מלבד יין ושמן זית, אינן מקבלים טומאת משקין. ולפיכך, מיץ תפוזים או שאר שמנים וכיוצא בהם אינן מקבלים טומאה, ואי אפשר לחללם בירושלים, אלא צריך להוציא א' מעשרה להפרשת המע"ש, כדרך שמוציא את התרו"ג והתרומת מעשר, ולהניחו לרקבון.

הקדמה
כידוע מעשר שני אינו נפדה אלא חוץ לירושלים, אבל בירושלים אינו נפדה אלא אם נטמא, וקיימא לן קדושת ירושלים לא בטלה אף בזה"ל. ונמצא שא"א לחלל בזמן הזה מע"ש בגבולות ירושלים עד שהפירות יקבלו טומאה. ואף אם יוציאו את הפירות מירושלים אין לו תקנה וא"א לפדותם אלא צריך להניחם לרקבון, וכמבואר בשו"ע.¹ מי שיש לו בירושלים מע"ש שלא הוכשר, מותר [אמצוה] להכשירו כדי שיקבל טומאה ויהיה ראוי לפדיון.² במה דברים אמורים שצריך להכשירו ולטמאתו, במעשר שני מרובה, אבל אם אין בו אלא שו"פ,³ ינחנו לרקבון ולא יטמאנו.⁴

המשך בעמוד 10

בגיליון

- ♦ העסק בסדר טהרות לישראלים | 1
- ♦ פדיון מעשר שני בעיר העתיקה | 1
- ♦ עצה למנוע התפשטות טומאת מת | 2
- ♦ המשך תיאור אורח החיים בטהרה | 4
- ♦ הריגת עכו"ם בהר הבית | 5
- ♦ הכנסת טומאה בלועה למקדש | 6
- ♦ תשובות לגליונות קודמים | 9-6
- ♦ תגובות לגליונות קודמים | 10
- ♦ חדש: אמר ואמר - דיני הכהנים | 11-16

דבר המערכת

בימים אלו, ימי האבלות על החורבן, מתעורר הלב לזכות ולהיות מהמתאבלים על ירושלים ולהשתתף ולחוש בצער ובהיעדר כבוד שמים ולזכות לראות את ירושלים בבנינה. לקוות לימים הנפלאים שנוכה שוב לראות עין בעין בשב"ה ציון, וחזרת סדר העבודה לירושלים. והנביא אומר בשם ד': "שובו אלי ואשובה אליכם", שובו בניי בתשובה שלימה והתכוננו לגאולתי - גאולתכם. ואין הכנה יותר גדולה משינון ובירור ההלכות שישונו ויהיו נוהגות בימים הבעל"ט, הן עסק העבודה והקרבנות והן העסק בהלכות טהרות להתבונן ולהעמיק ולשים לב לכל הפרטים שיש לנהוג כדי לזכות להיכנס לבית הגדול והקדוש ולהתנהג בקדושה ובטהרה, וכמאמר הנביא חגי בשם ד': "שאל נא את הכהנים תורה" וכפירש"י: שמה ששמו בגלות הלכות קודש וטומאה וטהרה. לעסוק בדרך שאלה ותשובה לשים לב לפרטי הפרטים למעשה!

וכפי שהזכרנו מטרם של השאלות המובאות בגיליון, להרבות הידיעה בדיני סדר "טהרות".

ב"ה שויכנו לעמוד בפתחו של הגיליון השלישי שנתקבל באהבה בביהמ"ד, וב"ה שהביא תועלת והרבה מו"מ בד"ת. ובקשתנו ותפילתנו מלפני ממו"ה הקב"ה עד הנה עזרונו רחמיק ואל תשנו ד' אלוקינו לנצח.

והתודה והברכה לכל המסייעים והעוזרים. ישאו ברכה מאת ד' לכל הנצרך להם לטובה אמן כן יה"ר.

התודה והברכה לת"ח הנכבדים שטרחו לשלוח את דברי התורה בסוגיות שנידונו בגיליון הקודם. אמנם עקב ריבוי התשובות ב"ה הוכרחנו להשאיר חלק מהמכתבים לגיליון הבא בעז"ה.

נשמח מאוד לקבלת תשובות על הנושאים הנידונים בגיליון, וכן הערות חדשות לזיכוי הרבים. והיי רצון שנוכה לראות כמהרה בבנין בית המקדש, מלכות בית דוד, ומשיח צדקנו בב"א גאולה שלימה אמן ואמן.

שוב נביע את צערנו על חילול מקום המקדש ע"י כניסת אנשים מזרע ישראל למקום הקדוש תוך איסורים חמורים והתגרות מסוכנת באומות, שגררה בעבר שפי"ד ח"ו, ויה"ר שיערה השי"ת רוח טהרה ונשוב בתשובה שלימה ויטהרנו השי"ת בזריקת מים טהורים ונוכל להיכנס בטהרה בשערי העזרה. אכ"ר.

עיונים בהלכה

הגאון רבי צבי יהודה אדלשטיין שליט"א, מראשי ישיבת "אורחות תורה"

עצה למנוע התפשטות טומאת מת

מביאה את הטומאה, ופרסוה תחת תקרת החדר שהמת בו, דהשתא אין כאן מעל המת אהל טפח להביא את הטומאה, אלא הטומאה תעלה דרך הנקבים שאין בהם פ"ט ותתפשט בין התקרה למסכת הפרוסה, אבל לא תחזור ותצא משם כיון שאין נקבים פ"ט, וכנ"ל בארובה שבין בית לעליה, [ובאמת נראה דאפילו לא תהא פרוסה על פני כל החדר אלא רק מעל הפתח משוכה קצת לפנים ג"כ מהני, דבכה"ג אף שהטומאה תתפשט בכל החדר מ"מ לא תתפשט תחת המסכת, וא"כ לא תצא מהחדר, ודו"ק].

אמנם לכאן יש לעיין בעצה זו דהא מ"מ יהא טמא משום דסוף טומאה לצאת, שהרי עומדים להוציא את המת מן החדר דרך הפתח, אמנם נראה דזה אינו, לפמ"ש"כ האחרונים דבשערי העיר אין דין סוף טומאה לצאת א"כ הכא נמי דמי לזה, כיון דלא חשיב אהל אחד אין בזה דין סוף טומאה לצאת.

אך יש לדון משום סוף טומאה לצאת שהטומאה שנמצאת בין הרשת לתקרה הרי גם היא צריכה לצאת החוצה דרך איזה מקום וא"כ הכל יהא טמא, [ואע"ג דאין שם מת דיוציאוהו, מ"מ גם בזה אמרינן סוף טומאה לצאת וכמבואר לכאורה בר"ש לעיל פ"ד ובתורע"א שם דשייך סוף טומאה לצאת גבי טומאה שבוקעת לתוך מגדל, ואע"ג דאין זה המת עצמו]. אמנם נראה דגם לזה יש עצה פשוטה שיעשו פתח לחוץ בגובה הכותל בין הרשת לתקרה, דהשתא יש לטומאה פתח לחוץ.

(מתוך ספר מצבת רחל עמ"ס אהלות)

(א.ה. בזמנו כאשר הקימו את ביה"ח מעייני הישועה בבני ברק שלח להם הגאון הנ"ל עצה זו, אך מאחר ויש ראשונים שחולקים בזה לא השתמשו בפתרון זה אע"פ שהוא מועיל לפי פסק השו"ע ואי"ה בהמשך יתבאר יותר בעז"ה הטעמים שהפוסקים לא רצו להשתמש בעצה דומה להנ"ל).

אהלות פ"ח מ"ד, אלו הוצצין ולא מביאין מסכת פרוסה. בחולין קכ"ה ע"ב איתא פרסן על פני המת באויר הנוגע כנגד הנקב טמא שלא כנגד הנקב טהור. ובפירוש הרא"ש כאן כתב דהכא במתני' מיירי כגון שפרוסין על ארובה שבין בית לעליה [ויש בארובה פ"ט והנקבים שבמסכת הפרוסה אין בהם פ"ט] ואין הטומאה תחת ארובה, אבל אם היו פרוסות כנגד המת תניא בפ' העור והרוטב הנוגע כנגד הנקב טמא שלא כנגד הנקב טהור. והיינו דממילא ה"ה הכא אם היה המת תחת הארובה והמסכת פרוסה עליו הרי הטומאה בוקעת כנגד הנקבים ועולה לעליה וממילא העליה טמאה.

והרא"ש אזיל לשיטתו לקמן פ"י מ"ה שכתב שם דארובה שבין בית לעליה ואין בארובה פ"ט טומאה בבית כנגד הארובה העליה טמאה והבית טהור, וכ"כ הרא"ש בפסקיו בהל' טומאה, וכן פסק השו"ע יו"ד סי' שע"א, והטעם משום דכשהטומאה כנגד הנקב הרי היא בוקעת אף בפחות מפ"ט [וכמבואר בגמ' חולין הנ"ל] וממילא מתפשטת בעליה לכך העליה טמאה, והבית טהור משום שאין תקרת הבית מאהלת על המת, ומן העליה אינה חוזרת לבית דטומאה שנתפשטה אינה יוצאת בפחות מטפח.

אמנם שיטת המהר"ם [בארובה שאין בה פ"ט וטומאה בבית כנגד הארובה] דהבית טמא והעליה טהורה, וטעמא דהבית טמא משום דאמרינן חבוט רמי וקורות העליה יורדות וסותמות את הארובה ומש"ה הבית טמא, וכיון דהטומאה מתפשטת בבית שוב לא הוי כטומאה עצמה דבוקעת אף בפחות מטפח, אלא הוי דינה כהתפשטות הטומאה דאינה יוצאה אלא בטפח, [כן ביאר בקהלות יעקב, ובמקדש דוד (קונט' מעניני טהרות סי' א' ד"ה אך המהר"ם, עיי"ש) נקט לא כן].

והנה להרא"ש לכאורה נראה דיש עצה פשוטה לבתי החולים שיש בהם מתים ואברים המטמאים כאהל שלא תתפשט הטומאה כשאר החדרים, והוא דייעשו רשת כעין מסכת פרוסה דמתני' שהוצצת בפני הטומאה ואין

טהרות בעיין

הרה"ג מרדכי שמואל פישל שליט"א
נו"נ בישיבת תורה בתפארתה

במח' הרמב"ם והראב"ד בדינא דמי פירות

ידוע מח' הרמב"ם והראב"ד אם מי פירות מקבלים טומאה דלד' הרמב"ם אין מ"פ מקבלין טומאה כמו שאינם מכשירין ולהראב"ד מק"ט, וכ' הצ"ח דזה מדין טומאת אוכלין וא"כ יצטרכו הכשר שייבוא עליהם אחד משבעה משקין. והנה כ' הרמב"ם בהלכות טו"א דמי פירות שנפל עליהם מים כל שהן הכל נהיה משקה, וא"כ צ"ע מאי נפק"מ בין הרמב"ם לראב"ד הא מי פירות ע"כ שנפל עליהם מים להכשירן ובלא"ה לא מק"ט גם לראב"ד, וא"כ גם להרמב"ם הכל נהיה משקה כיון שנפל שם מים כל שהו, וצ"ע (וכן הקשה א' מחשובי הבחורים בישיבת תורה בתפארתה).

וצ"ל דנפק"מ כשנפלו שאר משקין וכל היסוד של הרמב"ם דמים כ"ש הופכים את הכל למשקה הוא רק במים ולא בשאר משקין. ועוד י"ל דהפרי הוכשר ואז גם המים שיוצאים ממנו א"צ הכשר, ובזה יל"ע אם סגי בזה.

ועי' מ"ב סי' קנ"ח סקכ"ו דמיעוט מים אינו הופך מ"פ למשקה ובחזו"א או"ח סי' כ"ה סקט"ו הביא ד' הרמב"ם דמים כל שהו מחשיבו למשקה.

שאלה מעשית

האם רחצה במקלחת מטמאה

האם כל מי שמתרחץ במקלחת / "טושי" נטמא ונאסר באכילת תרומה וקדשים וכניסה לביהמ"ק קודם שיטבל שוב, כיון שנפלו על ראשו ורובו ג' לוגין מים שאובים (משנה סוף זבין) ולכאוי דין זה תלוי במה שדנו המחברים בדין טהרה ע"י שפיכת ט' קבין במקלחת, אם נחשב מג' כלים או יותר (מקואות פ"ג מ"ד).

להידודי

איך יתכן כלי אב הטומאה וטבילתו מהני לטהרו מאב הטומאה ואכתי נשאר ראשון. [ג' אופנים]

מקורות לעיון: רעק"א תשו' ר"י, ר"ש כלים פ"ב מ"ב מהתוספתא. ועי' בגר"א זר זהב בתוספתא כלים בב"ק פ"ב ה"א. חזו"א כלים סי' ג' ס"ק ט"ז ד"ה כלים, חזו"א כלים סי' ג' ס"ק ה'.

הרה"ג רבי דוב כהן שליט"א ישיבת מיר ירושלים
איך משכח"ל דיטמא אדם ע"י מחשבה?

היכי תימצי

הרה"ג רבי אורי דיאמנט שליט"א
כולל "הליכות משה" ב"ב

איך יתכן אדם שנמצא מעל מת יהודי ואין שום דבר חוצץ בינו לבין המת ואינו נטמא?

מקורות לעיון:

מס' אהלות פרק י' משנה ב'.

שאלות לעיון

מה דינו של פרי שהוכשר מקצתו האם הוכשר כולו או דילמא הוכשר רק מקצתו שנבלל במים?

מקורות לעיון: מכשירין פ"ד משנה ו' צנון שבמערה, רש"י פסחים ב. ד"ה ועדיין משקה, תור"י פסחים כ. שם.

מה דין פירות שספק הוכשרו?

אליבא דהלכתא

הגאון רבי חיים ראז שליט"א, מחבר הספרים "באר החיים" על סדר טהרות אליבא דהלכתא

ארץ העמים - יציאת כהן מא"י לחו"ל

ליכא. ועל תוספת זו מספר בשו"ת חת"ס (יו"ד סי' של"ט) שבצעירותו היה נוכח כאשר רבו הגר"נ אדלר זצוק"ל פגש את הנודע ביהודה בעל דגול מרבבה, ודן עמו שהראב"ד מודה שאיסורא איכא, והחת"ס היה שליח להביא הדברים מזה לזה, ואז הוסיף הנו"ב תוספת זו אמר יחזקאל.

האוסרים:

בפתחי תשובה סק"ה, מביא שהשבות יעקב אסר גם בזמן הזה, וסיים הלואי שיהא כל שמעתין ביריין כדבר זה דדין ארץ העמים נוהג ביננו אף בזמן הזה דלא כדעת אחרונים שנמשכו בזה אחר דברי מהרש"ל.

והנה בשו"ת שבות יעקב (לבעל מנחת יעקב על תורת חטאת, ותורת השלמים, וחק יעקב) ח"א סי' פ"ה, מביא דברי הב"ח והפרישה הנ"ל שנוהג רק בזמן שא"י בטהרה. וכתב ולע"ד דבריהם תמוהים ולא ידעתי מאין יצא להם כן דהא הרי"ף והרא"ש והטור והשו"ע והרב בהג"ה שהעתיקו דינים אלו להלכה משמע דנוהג אף בזמן הזה, דאל"כ הוי להו להשמיטם כדרכם שלא לכתוב הלכתא למשיחא (א"ה ויש להוסיף כל הראשונים הנ"ל דכתבוהו להלכה, ומהראשונים שהשמיטו ע"י ראב"ה אלף קנ"ג, וכל בו שהעתיקו ברייתא זו רק בנוגע לבית הפרס, י"ל כיון שהיו דרים בחו"ל וכלהן דלכהנים הדרים בחו"ל אין איסור בזה), ואולי הביאם לפרש כן מכח שראו שבזמנים אלו הרבה כהנים מפוזרים ומפורדים בארץ העמים ופוק חזי מאי עמא דבר. אך אי משום הא לא תברא, כיון שאנחנו משועבדים תחתיהם, ומהם פרנסתם ופרנסת אנשי ביתו, ולא כל אדם זוכה לכניסת א"י בזמנים אלו מפני עול השעבוד וסכנת דרכים, על כן נתפשט בהיתר שהכהנים דרים בארץ העמים וכו', ואע"ג דאי נימא דבזמן הזה בטלה קדושת הארץ כיון שאינו ביד ישראל, מ"מ אין בידינו לעשות גזירה חדשה לגזור עליו טומאה כארץ העמים ממש. ובפרטות למש"כ תוס' נזיר נ"ד ב' ד"ה ארץ העמים דלכך גזרו טומאה על ארץ העמים כדי שלא לצאת מא"י לחו"ל (א"ה), ע"י נזיר נ"ה שגזרו רק על היוצא ראשו ורובו, ואף דמצד אהל, המאהיל כל שהו נטמא וכו' מי יבטל גזירה זו בזמן הזה, וכי טומאה שבהם להיכן הלכה, לכן נ"ל פשוט שהאחרונים שגגו בזו ואין שומעין להם להקל בזה ואסור לכהן לילך מא"י לחו"ל מפני הטומאה. אך הכהנים שהם בארץ העמים מפני לחץ זה הדחק עול הגלות אין שום עונש עליהם כמ"ש לעיל עכ"ל.

ובחלק ב' משו"ת הנ"ל סי' צ"ח מביא שאחד מחכמי פראג השיג על התשובה הנ"ל, מאד הפריז כבודו הרמה לאסור הכהן לילך מא"י לחו"ל ג"כ בזמן הזה נגד כל האחרונים אשר מימיהם אנו שותים הלא הם מהרש"ל וב"ח וש"ך וט"ז, ובפרט אי טעמא הוא דגזרו על ארץ העמים משום ישוב א"י ובזמן הזה ליכא מצוה לדור בא"י כמ"ש תוס' כתובות ק"י, ואם גזירת ארץ העמים איתא בזמן הזה אין מקום משכנותם והעולם צער (צר) אצלם. והרב שבות יעקב משיב לו, לא ידעתי מאי קאמר הלא הן הן הדברים שכתבתי שם שמפני לחץ זה הדחק עול הגלות אין עליהם שום עונש וכו' והלואי שיהא כל שמעתין ברויין כדבר זה דדין ארץ העמים נוהג ביננו אף בזמן הזה עכ"ל.

ובשו"ת חת"ס יו"ד סי' של"ח שמביא שהשבות יעקב השיג עליהן דנהי דכהנים שבגולה אנוסים המה בטומאה דרבנן מ"מ כהן הדר בא"י ויוצא לחו"ל עובר איסור דרבנן. ולע"ד מ"ש להשיג על הנ"ל לפי תוס' בנזיר נ"ד לחד שינויא דמשו"ה גזרו על ארץ העמים משום מתי מבול והרוגי גולה, א"כ ס"ל כהגמ' בזבחים שבא"י פינו אותם בכוונה לטהר א"י, וא"כ י"ל שאחר חורבן שני שהרכו חללים בא"י ומי פינה מאז ועד עתה, וא"כ מה לי א"י מה לי חו"ל ואין איסור לצאת משם לחו"ל דמאי שנא. אבל לאידך טעמים א"כ י"ל דלענין פינוי עצמות (מעולם לא היה) חילוק בין א"י לחו"ל וכו', ומה שגזרו טומאה על ארץ העמים משום טעמים אחרים א"כ עדיין

המשך בעמוד הבא

האם יש לכהנים איסור יותר ממי שאינו כהן לצאת מא"י לחו"ל איתא בע"ז י"ג א' תניא הולכים ליריד של עכו"ם ולוקחים מהם בהמה עבדים ושפחות בתים שדות וכרמים, וכותב ומעלה בערכאות שלהם מפני שהוא כמציל מידם. ואם היה כהן מטמא בחוצה לארץ לדון ולערער עמהם, וכשם שמתמא בחו"ל כך מטמא בבית הקברות, והיינו בבית הפרס דרבנן. ומטמא ללמוד תורה ולישא אשה. מעשה ביוסף הכהן שהלך אחר רבו לצידן.

ופרש"י, וארץ העמים מטמא מדרבנן כבית הפרס. עכ"ל. וגזירת טומאת ארץ העמים מבואר בשבת ט"ז, וגיטין ח'.

ברייאת זו מובאת גם בעירובין מ"ז א'. ומקורה במסכת שמחות פ"ד הכ"ה, ושם נוסף מטמא כהן ויוצא חו"ל לדיני ממונות ולדיני נפשות לקדש את החודש ולעבר את השנה ולהציל שדהו מיד נכרי.

ונפסק להלכה ברי"ף (הלכות קטנות סוף הלכות טומאה), וברא"ש (שם), וברמב"ם (הל' אבל פ"ג הי"ד). בהלכות גדולות (סי' כ"ב - הל' טומאה, בד"כ מביא רק מה שנוגע בזמן הזה), ברקח (סוף סי' שט"ו). בטור (יורה דעה סי' שע"ב ס"א), ובשו"ע (שם). וכן בטור ושו"ע שם סוף סימן שס"ט. וצ"ב הלא גם לישראל אסור לצאת מא"י לחו"ל כמבואר בכתובות ק"א ועוד מקומות.

ויש לומר דהנה יעויין בשו"ע או"ח סי' תקל"א ובמ"ב שם ס"ק י"ד, ומבואר דלטייל לחו"ל הוא איסור ומשום כך אסור חו"ל למי שיצא לטייל לחו"ל וחזר בחול המועד, להסתפר כיון שעבר איסור, אבל להרוחה או לראות פני חבירו שרי.

ומאידך לגבי איסור לכהן לצאת לארץ העמים, מבואר בשו"ת מהרי"ט צהלון סי' פ"ה שמדייק דדווקא להציל ממון מידם היתירו לכהן לצאת לחו"ל, אבל להרוויח ממון וכדומה אסור.

וא"כ אתי שפיר דבזה נפק"מ בין כהן לישראל, שלכהן אסור לצאת לארץ העמים לצורך הרווחת ממון, וי"ל דהכי נמי לראות פני חבירו אסור לכהן לצאת לחו"ל, וכ"כ בשו"ת שבט הלוי ח"ב סי' ר"ט.

שיטת המתירים:

בחי' מהרש"ל על הטור (יו"ד סי' שס"ט) על מה שכ' הטור כל ארץ העמים אסור לכהן לטמאות בהן, כתב מהרש"ל, פי' בזמן שהיתה א"י בטהרה היה אסור לכהן לילך מא"י לארץ העמים שהוא חו"ל וק"ל עכ"ל. מובא בפרישה ובאר הגולה. וכעין לשון זה כתבו הב"ח, הט"ז והש"ך. ובחי' רעק"א שם מביא מהריק"ש שכתב כעין זה, דכיון שאנו טמאי מתים ליכא לאיסור זה בזמן הזה.

צ"ע בביאור דברי מהרש"ל.

ועצם דברי מהרש"ל צ"ע וביאור, מה הפירוש שאין טהרה בא"י בזמן הזה. הלא עפר א"י אינה טמאה. ואף אם הכהן נטמא וכמש"כ הראב"ד בפ"ה מנזירות, שכל הכהנים טמאי מתים בזה"ז (כבר תמה בס' לשד השמן מובא בס' הליקוטים הל' נזירות פ"ה הט"ו). מה ההכרח שהכהנים נטמאים הא נזהרים הם), הרי אסור לו לחזור ולגעות במת, כיון שבשעת המגע דינו חמור טפי, כמבואר בגמ' נזיר מ"ב ב'. והרי ארץ העמים דינו מדרבנן כמת ממש, וכמבואר בנזיר נ"ד ב' שמוזה שלישי ושביעי. וא"כ איך מותר לצאת וליגע בעפר ארץ העמים.

ולענין עיקר טומאה כהנים בזמן הזה.

הנה דעת הראב"ד בהשגות פ"ה דנזירות כתב שאין חיוב בזמן הזה לכהן הנטמא למת. ועיין שו"ת רעק"א תנינא סי' י"ח דאמנם הראב"ד מותר אבל אינו להלכה שהוא יחידאה, וכמבואר בכל הפוסקים. והדגול מרבבה יו"ד סי' שע"ב כתב לצרף שיטת הראב"ד לענין לעשות ספק ספיקא, אבל שוב כתב אמר יחזקאל וכו' שגם להראב"ד איסורא איכא ורק חיוב מלקות

ביורי הלכה

האם נעקור את הבלטות בביאת המשיח
כשיבנה המקדש בב"א האם הבתים יצטרכו בדיקה שמא פועלי הבנין הגויים טימאו את הבנין כדין מדורות גויים, ונצטרך לבדוק בכל הדירה שמא הטמינו שם נפל. והאם זה נפק"מ גם לכהנים בזמן הזה.

מקורות לעיון: מס' אהלות פי"ח מ"ז, רמב"ם פי"א מטו"מ ה"י, ועיין טעם ודעת שם.

ציבור הת"ח מוזמנים לשלוח למערכת פרטים לביור סוגי' זו.

מושגים ראשונים בטהרות

מאמר שני

למתחילים בלימוד עניני טהרות
תיאור אורח החיים בטהרה

[מתוך הספר 'ארחות דעת' שעל ידי מכון טהרות בעיון העומד לצאת לאור עולם בקרוב]

מוצרי מאכל ומשקאות

ט. אדם המקפיד על דיני טומאה וטהרה בביתו ומקפיד לאכול ולשתות רק דברי מאכל ומשקה טהורים, אינו יכול לקנות דברי מאכל ומשקה בחנויות לממכר מוצרי מזון משתי סיבות. א. כשעובדי מפעלי המזון טמאים, כל דברי המאכל והמשקה המיוצרים על ידם טמאים, פעמים מחמת מגעם בדברי המאכל והמשקה ופעמים מחמת שנושאים את דברי המאכל והמשקה. ב. כשאנשים טמאים בטומאות שונות קונים במקום זה ונוגעים בדברי המאכל עצמם או שמגביהים דברי מאכל ומשקה ארוזים לבדוק מחיר וכדומה, מטמאים את המאכלים והמשקים. מאכלים ומשקים אלו יש בכוחם לטמא טהרות שבבית. ואכן מצינו בדברי חז"ל שבימים קדומים בהם היו מנהלים אורח חיים בטהרה, היו חנויות מיוחדות בהם מוכרי טהרות היו מוכרים את מרכולתם, ובהם היו מקפידים שהכל יתנהל בטהרה. בירושלמי מסכת תענית (פרק ד' הלכה ה') נאמר, ששמונים חנויות של מוכרי טהרות היו בכפר אימרא [כפר של משמרת 'אימרא'] (אימרא היתה עיר של כהנים).

הרחקת הטומאה

י. כאשר אחד מבני הבית נטמא, אם הוא מן הטמאים הרשאים לטבול לטהרתם תיכף לאחר שנטמא, ימהר לטבול כדי שלא ירבה טומאה בבית. כאשר הטמא הוא מן הטמאים שצריכים להמתין מספר ימים עד שיוכלו להיטהר ואינם יכולים להיטהר מיד, אין אפשרות להמשיך לנהל בבית אורח חיים בטהרה אלא אם כן יפרוש הטמא למקום אחר ולא ימשיך לשהות בבית עם שאר בני הבית, שאם ימשיך לשהות בבית עם שאר בני הבית, יגרום טומאה לכל בני הבית שיבואו עמו במגע, ויטמא את הכלים שיגע בהם או שישב עליהם. כמו כן, כל המאכלים והמשקים שיבואו עמו במגע יטמאו. ולדוגמא: מבני הבית נטמא ואינו יכול לטבול מיד לטהרתו, כגון, שנטמא בטומאת זב ונעשה 'אב הטומאה', שבכדי להיטהר מטומאתו צריך לספור תחילה שבעה נקיים, ורק לאחר מכן רשאי לטבול לטהרתו, בכדי שיוכלו להמשיך לנהל בבית אורח חיים בטהרה להזהר שלא לגרום טומאה לשאר בני הבית, כלי הבית והמאכלים.

ג. יולדת זכר טמאה שבעה ימים לאחר לידתה ויולדת נקבה טמאה שבעה ימים לאחר הלידה. בכדי שיוכלו להמשיך לנהל אורח חיים בטהרה, צריכים להיזהר שהיולדת לא תגרום טומאה לשאר בני הבית, כלי הבית והמאכלים. יד. טומאה נוספת שעלולה להמציא באחד מבני הבית היא 'טומאת מת', והיינו באופן שאחד מבני הבית בא במגע עם מת או ששהה באוהל המת ונעשה 'אב הטומאה', שאינו יכול להיטהר מטומאתו אלא לאחר שיוזע עליו מי אפר פרה אדומה ביום השלישי וביום השביעי לטהרתו. ולכן, בימים אלו שטומאתו עליו ימנע מלגרום טומאה לבני ביתו.

טבול יום

טז. טמא שטבל במקוה, לא נשלמת טהרתו מיד לאחר הטבילה אלא רק לאחר 'הערב שמש' - בזמן 'צאת הכוכבים', אך קודם זמן 'צאת הכוכבים' אף שטבל במקוה לא הושלמה טהרתו לגמרי, ומכונה 'טבול יום'. דין 'טבול יום' כדין 'שני לטומאה'. ה'שני לטומאה' אינו מטמא אדם וכלים, ואף אוכלים ומשקים של חולין אינו מטמא, שה'שני' אינו עושה 'שלישי' בחולין. אמנם, תרומה או חלה שהופרשה מן העיסה הבאים במגע עם 'טבול יום' נפסלים, שהרי 'שני' עושה 'שלישי' בתרומה. כמו כן, קדשים שבאו במגע עם 'טבול יום' נטמאים ונעשים 'שלישי' לטומאה. על כן, "טבולי יום" שעדיין לא הגיע זמן 'צאת הכוכבים' צריכים להיזהר שלא לבוא במגע עם תרומה או עם חלה שהופרשה מן העיסה [הן אם כהנים הם שקבלו מישראל מתנות כהונה אלו, והן אם ישראל הם והפרישו תרומות ומעשרות וחלה מן העיסה, ועדיין לא נתנו לכהן את חלקו], ובוודאי שצריכים להיזהר שלא לבוא במגע עם בשר קודש. יז. הדינים וההנהגות שנתבארו בהלכה הקודמת לענין 'טבולי יום', שייכים בכל מקרה שאחד מבני הבית נטמא מ'אב הטומאה' ונעשה 'ראשון לטומאה'. כגון, הבא במגע עם שרץ מת, או עם נבלה, או שנגע בזב או במושב הזב והזבה, הנדה והיולדת, שבכל אופנים אלו אם לא ימהר לטבול עלול הוא להרבות טומאה בבית, ולטמא אוכלים ומשקים הבאים עמו במגע. וגם לאחר שיטבול יזהר שלא יגרום טומאה לתרומה וחלה, או לקדשים.

המשך מדור אליבא דהלכתא

המשך מעמוד קודם

הגזירה במקומה עומדת ואסור לכהן לצאת מא"י לחו"ל כנלפע"ד עכ"ל החת"ס. נראה דנוקט כהשבות יעקב. שוב מצאתי בספר הליכות שלמה (להגרשז"א זצ"ל, חלק תפילה, הל' נשיאות כפים, עמ' קכ"ח בהערה) שכתב ע"פ הפתחי תשובה הנ"ל, דלא קיי"ל כמהרש"ל זה. ודן שכהן בן חו"ל דילמא יש עליו חיוב להזדרז לבא לגור בא"י מטעם גזירה זו.

העולה מהדברים:

עפ"י דברי החת"ס השבט הלוי והגרשז"א לישאל אסור לצאת לחו"ל לטייל ומותר לצאת לראות פני חבירו ולהרווחת ממון ולכהן אסור לצאת כדי לראות פני חבירו ולהרווחת ממון. הוספת המערכת: וכן ס"ל למוה"ר הגר"ש אלישיב זצוק"ל ולהבחל"ח מרן הגר"נ קרליץ שליט"א שאין לכהן לצאת לחו"ל שלא לצורך מצוה כמובא

בספר "טהרת הכהנים" עמו"ק ב"ב בארות הטהרה" וכן שמענו בשם מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א שהורה ליישבה שרצו לצאת למקום שהוא ספק חו"ל שאם יש שם כהן שלא יצאו. ושמענו מהגר"י פישוהוף שליט"א בעל "טעם ודעת" שאמר לו הגאון רבי נתן קופשיץ שליט"א לאסור כנ"ל. וכך מורים לכהנים. הערת המערכת: גם כשהותר לכהן לצאת לחו"ל, כגון להציל מיד עכו"ם וכדומה, עדיין צריך לברר שאינו בחשש טומאה דאורייתא, כגון העברת נפטרים במטוס, טיסה מעל בתי קברות המצויה היום בהרבה מסלולי טיסה בעולם, העברת נפטרים דרך שרואלי המטוסים המטמאים את כל שדה התעופה. ניתן להשיג את ספרי הרהמ"ח שליט"א על סדר טהרות הל' טומאת צרעת, וטומאת אוכלין, ומס' כלים בטל' 0548592864.

העסק בסדר טהרות לישראלים - המשך מעמוד ראשון

כל סדר קדשים שהמסכתות שבו הם מן המסכתות הקשות שבש"ס, הם כוללים גם את סדר טהרות שהיו הלויים צריכים להיות בקיאים בהם, כמו שמצינו (חגי ב, יא-יג) שחגי הנביא שאל את הכהנים ובחן אותם אם לא שכחו הלכות טומאה וטהרה (עי' פסחים טז, ב). ובהכרח שגם לימוד סדר טהרות היה בכלל לימוד הלכות עבודה שעסקו בהם הלויים חמש שנים.

מזה למדו חכמים לתת חמש שנים לכל מקצוע שבתורה, חמש שנים למקרא, וחמש שנים למשנה וחמש שנים לתלמוד, **כשם שקבעה התורה חמש שנים לחזרה ולשינון הלכות קדשים וטהרות, שמבן חמש ועשרים שנה עד בן שלשים שנה יעסוק בהלכות העבודה, ומבן שלשים שנה יבוא לצבוא צבא לעבוד עבודה באהל מועד.** עכ"ד הקדו'.

התורה והברכה להגאון הגדול רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א אב"ד "שערי הוראה" ורב מערב ב"ב מח"ס שו"ת שביבי אש ושא"ס אשר זכינו לשמוע הימנו פסקי הלכה ושיחות חיזוק לציפיה לגאולה במהרה בימינו, וחובתנו להתפלל ולהתחנן לגילוי כבוד ד' המחולל בגויים, ושתשוב במהרה העבודה למקומה, וגודל הנחת רוח הנעשית במרום בעסקנו ב"תורת הקרבנות" ודיניהם והכנתנו לגאולה ע"י לימוד הלכות העבודה והטהרה, ומסר לנו את דב"ק של כ"ק האדמו"ר זצוק"ל לעורר הלבבות בגודל חובתנו לעת הזו, לעסוק גם ב"תורת הטהרות" ויה"ר שיזכה לקיום הברכה: "עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים להגיד כי ישר ד".

שרץ וזב נהגות גם אז, והאדם שלא תהיה לו ידיעה ברורה בהלכות אלו לא ימצא את מקומו בימים ההם, מאחר שהכל יתרחקו מעליו כדי שלא יקבלו טומאה ממנו, ויחששו לדבר עמו פן יינתז עליהם רוק מפיו ויטמא אותם בצינורא דעם הארץ (נדה לג, ב), וישא בושח וחרפה בכל מקום בואו.

הרי כשיבוא משיח צדקנו בקרוב יבואו עמו עשרת השבטים ובני משה הקדושים שיהיו גדולי תורה, ואילו אנו בהיותנו עמי הארץ נעמוד מן הצד באזהרות והגבלות עד היכן יש לנו רשות להיכנס ועד היכן יש לנו רשות לעמוד. ואנה אנחנו באים כאשר בעניינו הזניחו את העסק בסדר טהרות לגמרי, ורבתה הבורות וחסרון הידיעה במסכתות אלו, שהם מן משניות הקשות שבש"ס, ומועטים הם הבקיאים בהם, כדוגמת הגה"ק רבי גרשון העניך [מראדזין] זצ"ל אשר ברוב גדלו התעמק בהלכות הללו וחיבר עליהם את ספרו סדרי טהרות. ובאמת הדבר ברור שכל כהן שאינו בקי בסדר טהרות אינו רשאי להיכנס להיכל.

כך מצינו בזמן הבית (סנהדרין צד, ב) שבימיו של חזקיהו המלך בדקו מגבת ועד אנטיפרס ולא מצאו תינוק ותינוקת איש ואשה שלא היו בקיאים בהלכות טומאה וטהרה, ומסתבר שגם בדור המדבר ידעו הכל הלכות אלו, שהרי מבלי ידיעת דיני טומאה וטהרה אי אפשר לבוא בבית ה', ומסתבר שהלכות עבודה שהיו הלויים צריכים להיות בקיאים בהם (עי' רמב"ם הלכות כלי המקדש ג, ז; חסדי דוד על התוספתא חולין א, י; תפארת ישראל גיטין ה, ה), מלבד מה שהם כוללים את

צריך עיון

הרה"ג ישראל קנטור שליט"א כולל הליכות משה הריגת עכו"ם בהר הבית

הוא עובדא שנכנסו עובדי כוכבים ומזלות להר הבית, והרגום שם, ויש לדון אי לכתחילה יש להמנע מלהמיתם מיד, אלא עדיף שיגרמו בהם פעמי מוות וימותו בחוץ. דהא לרוב הראשונים איסור טומאת מקדש היא גם בזה"ז, ובהריגתם נמצא שגרמו טומאה במקום המקדש. [ועיין דורש לציון שדן אי כהן שטימא מצורע במקדש אי עובר בלאו]. אמנם בעירובין קד. איכא פלוגתא אי מכניס שרץ למקדש עובר באיסור טומאת מקדש, משום דאין לו טהרה במקוה, והרי גוי אין לו טהרה במקוה. אמנם התוס' מנחות צה: כתבו דמת עצמו אסור להכניס במחנה שכינה גם להאי מ"ד, דמ"מ יש במינו טהרה במקוה, דאדם יש לו טהרה. ונסתפק המקד"ד סי' ל"ח אי לשיטה זו יש איסור להכניס מת גוי לעזרה "כיון דעכו"ם אפילו מחיים אין לו טהרה במקוה או אזלינן בתר המין כיון דמין אדם יש לו טהרה במקוה".

[והנה הובא כמה פעמים בגליון חשוב זה הנידון אי יש איסור להכניס טומאה בלועה למקדש, והגרד"ל שליט"א דן להוכיח מהא דאשה נכנסת לעזרה הגם דמקור מקומו טמא, ודן אי מיקרי יש במינו טהרה במקוה, דהא אדם יש במינו טהרה, אך מקור א"א לטהרו כלל, ודמאי לספק המקד"ד.

ויש לצייץ לחידושו העצום של הצ"פ מתנו"ע פ"ג י"ז דיוולדת שטבלה בימי טוהר מטהרת בזה גם את המקור עצמו, "ואז אם נעקר המקור ונפל לארץ אינו מטמא אף טומאת ערב". ועיין חזו"נ ח"ב נ"ד. ולדבריו יש למקור טהרה, אך דבריו דלא כנוב"י תניינא יו"ד קי"ח ובית יצחק ח"ב י"ד דס"ל דדם טוהר טמא מצד מקורו טמא, ועיין חזו"א יו"ד ק"כ ג'.

והעירוני מהמבואר במגילת אנטיוכוס שהרגו את ניקנור בעזרה, "וענה יוחנן ויאמר אלקי לא תשים עלי חטא כי הרגתיו עתה בקודש". ובגוונא דהגוי לבוש הרי בגדיו יטמאו והם שפיר יכולים ליטהר, ובהכנסתם יהיה איסור, כמו שכתב המקד"ד שם דלהכניס מת עם ארון לכו"ע אסור, והיעב"ץ מנחות צה: ביאר דזו כוונת התוס' שם.

וגם היה נידון אי מותר לישראל להכנס ולהוציא את המתים כדי לסלק הטומאה מהמקדש, דהרי מבואר בעירובין שם דאפילו שרץ מוציאים גם לשיטות דאין איסור להכניס שרץ. והגם דבזה"ז טמאי מתים אנו, הא נחלקו בגמ' שם אי כשאין טהורים שרי לטמא ליכנס ולהוציא טומאה, וא"כ לשיטה דגם טמא נכנס ויכל ליכנס גם בזה"ז. וברמב"ם בית הבחירה ז' כ"ג מוכח דסבר דא"י פלוגתא אלא לכו"ע שרי לטמא ליכנס, עיין כס"מ ובנו"כ.

אמנם יש לדון דעתה נעלם מקום העזרה וא"כ אולי המתים נמצאים במקום שאינו בכלל העזרות, ואולי בדרך שיכנסו להוציאם יעברו במקום העזרה שלא לצורך.

עוד יל"ע אי עדיף שכהן ייכנס להוציאם מאשר שייכנס ישראל, דהא מבואר בעירובין שם דכהן עדיף מישראל. [וכ"ש אי נימא כפשטות הגמ' עירובין דלמ"ד דשרי לטמא ליכנס, שרי רק לכהן וישראל אסור, א"כ בדווקא כהנים טמאים ייכנסו, אך לרמב"ם לכו"ע שרי לישראל טמא ליכנס]. אך עיין בספר שער הקרבן על עבודת יוה"כ שדנו בתראי דאולי רק בטומאת שרץ אמרינן דכהן עדיף, אך להוציא מת י"ל דאדרבה אסור לכהן ליכנס, דהגם דטומאת מקדש הותרה ליה אולי האיסור שיש על כהן ליטמא לא הותר. וגם אי נימא דשרי לכהן ליטמא למת לצורך הוצאתו ממקום המקדש, מ"מ י"ל דבזה"ז שאני דבלא"ה אין היתר לכהנים ליכנס לעבודה ואין מעלה לכהן. בעז"ה בגיליון הבא יתפרסם בירור נרחב אודות השתלת כליה שנלקחה מנפטר [תוך מס' דקות מהפטירה עדיין אפשרי לקחת כליה להשתלה].

מדור התשובות

בירור בענין כניסה למקדש עם טומאה בלועה מאת הגאון הגדול רבי דוב לנדו שליט"א ראש ישיבת סלבדקא

להכניסה למקדש, (ויעו"ש ברמב"ן ולדבריו ל"ש, וצ"ע עוד ברשב"א ר"פ בתרא דיבמות), ומיהו לר' ישמעאל, למש"כ תוס' דאין ולד מטמא לדידי' עד שיצא לחוץ לא שייך לדון בזה מדין טומאה בלועה דאין כאן טומאה בכלל, ורק לר"ע הוא דאיכא לאיסתפוקי וכמו שנתבאר לעיל.

ולכא' פשוט דאף אם נאמר דאסור להכנס למקדש מ"מ חשיב בר ביאה וחייב ברא' וחגיגה אף דטמא פטור דל"ה בר ביאה וקרינן בי' כל שאינו בביאה אינו בהבאה ע"י חגיגה (ד' ב') ובטו"א שם (ועי' תוס' פסחים פ' א' ד"ה אתה). ובגוונא דרובו יכול להכנס לעזרה (ויעוין תוס' שבת י"א א' ד"ה לא), בלא"ה יש לדון דסגי.

ויש לעי' לענין דרך רחוקה אי מיפטר האי דבלע טבעת טמאה מקרבן פסח, או דילמא הו"ל כטמא דאמרין אין דרך רחוקה לטמא וטעמא כמש"כ תוס' פסחים שם ד"ה משלחין דאינו יכול להביא פסחו אלא ע"י שליח אפי' כשהוא בירושלים, א"כ ה"נ בנידון דידן, ומיהו פשיטא דלא דמי לטמא דאיהו בעצמותו הא חזי למיעל לעזרה אלא דדבר אחר הוא גורם לו שלא יוכל להכנס.

ויש לעי' עוד בקרבן ציבור מי שרי כהן שבלע טבעת טמאה למיעל לעבוד במקדש מי נימא הא אידחי טומאה בציבור ושרי להכניס טומאה למקדש, ועי' פסחים (ע"ט א'), או דילמא לא שרינן אלא מחמת טומאה השייכת להקרבת הקרבן ציבור כגון כהן וכלי שרת אבל בנד"ד אין הטומאה שייכת להקרבה או"ד ל"ש וכל שטומאה מעכבת ההקרבה אישתריא בק"צ. ולכא' נראה דלא אישתריא כה"ג.

ופשיטא דאף אי נימא דשריא להכניס טומאה בלועה למקדש, בבהמת קדשים שבלעה טבעת טמאה אסור להקריבה במקדש אף בקרבן ציבור דע"י הקרבתה מעיילינן טומאה למקדש (ויש לעי' בסוגיא דשהי' שבועות י"ז א') ולא אישתריא (ובנידון דידן דאין הטומאה באה אלא אחר ההקרבה, ועי' חולין (קכ"א ב'), מסתברא שפי לאסור בק"צ מכהו שבלע טבעת טמאה ודו"ק). ובבלעה טבעת שהיא ראשון לטומאה (ערמב"ם פ"ט מבמ"ק הי"ז) יש לדון גורם טומאה לבשר ואסור לטמא קדשים (ועי' פסחים י"ט א' ב'). ומיהו אי בלא"ה לא משתריא יש לדון דאין אסור לטמאותה דהו"ל כחבית שנשברה בגת העליונה ותחתיה חולין טמאים דשרי לטמאותה ביד אי איכא הפסד חולין, עי' פסחים (כ' ב'), וא"כ ה"נ משום הפסד קדשים דאל"ה לא תקרב כלל תשתרי לטמאותה (ומיהו הא חזיא לרעי' ותפדה על בהמה אחרת, ועי' זבחים (ע"ו א'), מי דמי התם אית ל' תקנתא ברעי' וכו', ומיהו נפ"מ בעוף), או דילמא כשנטמאת הא חזיא ואסור לגרום לה טומאה וצ"ע, ויעו"ש בסוגיא בזבחים.

(אוצרות ירושלים)

תשובה: קיי"ל דטומאה בלועה אינה מטמאה כמבואר בחולין (דף ע"א). ויש להסתפק מה דינה לענין טומאת מקדש, מי נימא דכיון דלא פקעה טומאתה ע"י הבליעה (שהרי הקיאה טמאה), אלא דגזייה"כ הוא דאינה מטמאה, א"כ י"ל דאין הדין אמור אלא לגבי לטמא ולקבל טומאה, אבל לענין טומאת מקדש אסור לאעיולה להתם כיון דסו"ס אכתי טמאה היא, או דילמא לא שניא ושרי.

והנה באשה שמת ולדה במעיה יש לדון מפנים אחרות דשריא להכנס למקדש, לפימש"כ תוס' חולין (ע"ב ע"א) ד"ה גזירה אליבא דר' ישמעאל דגזייה"כ דאינו יולד אינו מטמא ואפי' הוציא ידו אינו מטמא א"כ לכאורה פשיטא דשריא להכנס למקדש דהרי אין בו טומאה כלל, אבל לר"ע דלית ל' האי דינא, יעו"ש, ואין טהרתו בפנים אלא מדין טומאה בלועה אכתי תבעי. (ויעו"ש בקמאי, ולדידהו גם לר' ישמעאל תבעי כמו לר"ע).

ובתו' שם סד"ה כי, כתבו דטהרה בלועה דאינה מקבלת טומאה ילפינן מהא דוהאוכל את נבלתה יכבס בגדיו דמי לא עסקינן דאכל סמוך לשקיעה"ח וקאמר רחמנא דטהור ואפי' לאכול בתרומה ונוגעת בטומאה שבמעיה ואסור לטמאה אלמא דטהרה בלועה אינה מיטמאה.

ולפי"ז לכאורה יש ללמוד נמי מכאן דטומאה בלועה אין בה משום איסור טומאת מקדש דהא מה"ט גופה נמי י"ל דקאמר רחמנא טהור ואפילו להכנס למקדש ומוכח דאין איסור להכניס למקדש טומאה בלועה.

ומיהו למ"ד בשלהי עירובין דהמכניס שרץ למקדש אינו חייב וא"כ ה"נ נבלה, אין רא' מכאן דמותר להכניס טומאה בלועה למקדש כגון בלע טבעת טמאה דאפשר דאסור להכניס למקדש וכדין כלים טמאים שאסור להכניסם למקדש.

ולכאורה יש להוכיח מכל הנשים דשריין להכנס למקדש ולכאורה למ"ד מקור מקומו טמא (והוה נמי אב הטומאה לטמא במשא כמבואר בתו' נדה (ע"א א') ד"ה מקור ועי' בסדרי טהרה בחי' לנדה ר"פ דם הנדה) הרי מכניסה טומאה למקדש (ומיהו למ"ד מכניס שרץ למקדש פטור דאין לו טהרה במקוה ה"נ לכא' מקור, ומיהו י"ל דדמי למת שכתבו תו' נדה (כ"ח ב') סוד"ה פרט דאסור, דהו"ל יש במינו טהרה במקוה וה"נ מקור, ומיהו יש לחלק כמובן), ועכצ"ל דשרי משום דהוה בלועה, ויעוין פלוגתא דאב"י ורבא נדה (מ"ב ב').

עוד יש לדון למש"כ תו' ב"ב (קמ"ב א') סוד"ה בן דאיכא מיעוטא דנשים מעוברות דהולד שבמעיהו הוה מת יעו"ש א"כ למאן דחייש למיעוטא היאך שריין מעוברות להכנס למקדש שמא מת הוולד שבמעיהו ומעילו טומאה למקדש, וע"כ דטומאה בלועה שרייא

בענין טומאת כלי רכב תשובה למדור שאלות לעיון - אייר

מאת הגאון רבי משה יעקב מיטלמן שליט"א מח"ס "אפיקי מים" טהרות

א. כל הטעם דמקבל מ"ס טהור משום דעשוי לנחת, אבל כלי שנעשה מלכתחיל עם גלגלים ע"מ להסיעו תנן (פט"ו מ"א) דדרדור העגלה לכו"ע טמא.

ב. בכלי מתכות תניא בתוספתא (ב"מ פ"ד ה"א) דמקב"ט אפי' מחזיקים מ"ס, בפשוטו הוא משום דכלי מתכות לא הוקשו לשק ולא בעינן מטלטל מלא ורקן מיהו הרמב"ם (פ"א מהלכ' כלים ה"ט) העתיק התוספתא להלכה והוסיף שנתרבו מ"ו וכל דבר."

ג. בדבר העשוי לשימוש של מדרס מטמא אף במחזיק מ"ס [כיון דמדרס לא הוקש לשק] וגם במקום שאין טומאת מדרס כשידה (ר"י בתוס' שבת מ"ד ב' ד"ה מוכני שלה).]

בגיליון "שאל נא" מחודש אייר דנו בענין דיני הטומאה בכלי רכב. האם כלי רכב מקב"ט. לכא' כיון דעשויין לשיבה ודאי ראויין לטומאת מדרס, מיהו עיין תוס' מנחות ל"א א' דשידה העשויה למרכב נשים אינה טמאה מדרס, ומבאר תוס' דאין השימוש לשיבה אלא להובלת האנשים ממקום למקום והשיבה אינה התכלית, כלומר אדם שעייף ורוצה לשבת לנוח לא יכנס לאוטובוס, רק מי שרוצה לנסוע הוא זה שנכנס וגם יושב, ואין זה קרוי שימוש של הישענות.

עוד יש לדון דהוי כלי המחזיק יותר ממ' סאה דתנן דאינו מקב"ט, מיהו יש לדחות ולומר דמקב"ט מכמה טעמים.

תשובה לשאלה: היכי תימצי פרי שחציו טהור וחציו טמא תשובה למדור היכי תימצי

עוד היכ"ת פרי שלא הוכשר שנעשה גולל או דופק, דרך החצי שהוא גולל מטמא וכדאיתא באהלות פט"ו מ"ח.
עוד היכ"ת פרי שחציו תרומה וחציו חולין. ונגע שני בפרי.
עוד היכ"ת פרי שחציו בעציץ שאינו נקוב וחציו ע"ג קרקע.

תשובה מאחד המשיבים: פרי של שני שותפין והיה לכל שותף חצי מסוים והוכשר בניחותא של אחד מהשותפין, לדעת הכס"מ (טו"א פ"א ה"ב) בדעת הרמב"ם ל"מ ניחותא רק של הבעלים, והחצי השני טהור.
עוד היכ"ת פרי שחציו הוכשר לדעות הראשונים שפרי שהוכשר מקצתו לא הוכשר כולו.

בענין פרי שחציו טמא וחציו טהור תשובה למדור היכי תימצי
מאת הרה"ג דוב כהן שליט"א ישיבת מיר ירושלים

עוד היכי תימצי: לככר שחציו טמא, בתוספתא אהלות פי"ג ה"ד ככר שלשה במי פירות מביאה וחוצצת, והיינו בככר טהורה שלא הוכשרה לקב"ט אבל בחיטים שהוכשרו ודאי שנטמא מה שכנגד הטומאה ובאו"ש ביאר דכיון שאינו חיבור הוא כקמח ונטמא רק מה שנגע, ואם יכניס ככר זה לאהל המת (באופן שאין טפח תחתיו להביא טומאה על עצמו) כל שתוך האהל יטמא ומה שבחוץ טהור.
והנה האחרונים דנו בדין מאהיל על עצמו בכל שהוא אם הוא מדין מגע או מדין אהל ויהיה נפ"מ בככר כזו שמאהילה על המת ואין ברחבה טפח, מה שכנגד המת טמא ואינו חוצץ, ולגבי שאר הככר אם נאמר שמאהיל על עצמו בכל שהוא מדין אהל יטמא כולו אבל אם הוא מדין נגיעה לא יטמא כולו אלא רק מה שכנגד המת ממש.

היכי תימצי: פרי שחציו טמא וחציו טהור, תוספתא בטב"י פ"ב ה"א 'עיסה שקרא לה שם חלתה בצפונה וכן קישות שקרא שם תרומה בצפונה הוי חיבור', ובביאור הגר"א 'פירוש ואם נגע טב"י אפילו בצד החולין נמי טמא התרומה כאילו נגע בה', ומוכח כנגדם בסוטה ל. שהמפריש מן הטהורה על הטמאה, אם נותן כביצה וקורא שם חלה קודם שיפריש נטמא החלה אע"פ שהוא בצד השני של העיסה וכביצה השני נוגע רק בחולין שבטהורה. ובקוב"ש קידושין סוף אות מ"ב בדין קרא שם תרומה על חצי חיטה אם פשטה בכולה ומסתפק שם מדף נא תקדש חצי חיטה דלא פשטה בכולה ומעמיד שמא בתרומת מעשר דמותרת לזרים. ואולי אפשר לחלק דבחלה לא אמרינן דתפשוט בכולה אף אם יקרא שם בצפונה דא"א שיהיה כולו חלה דראשית בעי, אבל בחיטה אפשר שיפשוט בכל החיטה ויהיה תרומה על שאר החיטים.

ביישוב דעת הרמב"ם דלא הזכיר טבילת ידים לקודש קודם אכילת הפסח תשובה לשאלות בעיון - אייר
מאת הגאון רבי אליעזר פישוהוף שליט"א מח"ס מעין נצה, שונה פרקו, הל' קרבן פסח

ר"ח ורי"ף שם יל"פ דחדא ועוד קאמר. וע"ע שם ברא"ש סי' כו דעת ר"י ור"ת ללמוד משם היס"ד לברכת הנהנין דכרפס ודו"ק וע' ביאור הל' ר"ס תעה בשם שבלי לקט ועוד בביאור הל' סי' קעח ד"ה המוציא שהסתפק בזה].
ובהא דנוטל ידיו שחרית ומתנה עליהם לכל היום פירש"י חולין קו: שיזהר מלטנפם ולטמאם וכ"כ הרא"ש אבל לשון הרמב"ם הל' ברכות פ"ו הי"ז ואי"צ ליטול ידיו לכל אכילה ואכילה והוא שלא יסיח דעתו מהן וכו', נראה שזה לשון כולל יותר שלא יסיח דעתו מאכילה לאחר זמן באותה נטילה כנ"ל.
ועפ"י לק"מ ברמב"ם ה' חו"מ שלא הזכיר טבילת ידים שזה עושים קודם שמסביבם לשלחן, ובפסח והחגיגה לפניהם מתחילה ואין זה מדיני בסדר שמקומו בהל' אבה"ט כמוש"ש פי"ד הי"ב לטבול למגע קודש, ומ"מ חוזר ונוטל ידיו לדבר שטיבולו במשקה כדעתו ריש פ"ו מברכות שזה כנט"י לסעודה שאע"פ שידיה משומרות למגע קדש יש בהם היס"ד מאכילה וכן אגדה והלל הוי הפסק לחזור וליטול ידיו מה"ט.
ולפי"ז כהן העובד במקדש שידיה טהורות בטבילה למגע קדש, כשבא לאכול מנחות צריך לחזור וליטול ידיו לאכילת פת דלא שנא מנהמא דחולין, וכבר דן לומר כן במקדש דוד שם סק"ג ד"ה ונראה ע"ש (והוא שלא התנה בתחילה).

בגיליון ב' הובא מש"כ רש"י חגיגה יח: בהא דתנן ולקודש מטבילין דהיינו גם בסתם ידים ושכן העתיק בכ"מ על הרמב"ם פ"ח ה"ז מאה"ט נראה שסובר כן גם בדעת הרמב"ם [ודלא כפסקי תוס' שם אות כב וע"ע במאירי]. ואמנם כ"ה להדיא ברמב"ם בהקדמה למס' ידים, וכמדו' שיש לדקדק כן גם ממש"כ בהלכות אבה"ט פי"ג ה"ג וז"ל אם לתרומה כן קל וחומר לקודש שכל המסיח דעתו צריך טבילה עכ"ל ובפשוטו קאי גם אדמסיק ליה לעיל דמייירי בסתם ידים שצריכות נטילה לתרומה יעו"ש ולענין קודש הזכיר רק טבילה.
ועיקר מה ששאלו עפ"י במש"כ הרמב"ם חו"מ פ"ח ה"ו שנוטל ידיו למצה ואח"כ אוכל חגיגת י"ד ופסח וקשה דלקודש לא סגי בנט"י וצריך טבילת ידיו, קושיא זו הקשה במקדש דוד ריש סי' מה (מד' הרמב"ם בהק' לידים כנ"ל) והשאר בצ"ע.
ויש לדון בזה דתקנ"ח של נט"י לפת אינה רק משום סרך תרומה ומקרא דר"א בן ערך, חולין, אלא גם משום והתקדשתם, ברכות נג: ע' רשב"א חולין שם ובת"ה ריש בית ששי שעמד בזה, וי"ל דמה"ט דוהתקדשתם אם הסיח דעתו מלאכול צריך נטילה לאכילה אחרת אע"פ שידיה מוחזקות בטהרה, וע"ש במש"כ הרמב"ם שחוזר ונוטל ידיו שנית שהרי הסיח דעתו בשעת קריאת ההגדה ויתפרש שזה היס"ד מאכילה ול"ד משמירת ידיו [ובגמ' פסחים קטו: אמרי וכו' אסוחי אסח דעתיה ונגע, וכן גי']

תשובה לשאלה: האם כל מי שיש לו כתם לבן בעור בשרו הרי זה נחשב כנגע, ונפק"מ שאסור לקוצצו ואולי גם לרפאותו?

מאת הגאון רבי אליעזר הכהן רבינוביץ מח"ס משנת הדעת (על הרמב"ם הלכות טו"ז) וספר כרם אליעזר על עניני נגעים ושא"ס, בית שמש

תשובה: ענין זה צריך בירור גדול להלכה ולמעשה, ונכתוב כאן בקיצור נמרץ את הצדדים לכאן ולכאן, וראשית כל יש לבאר את מהות הנגע, והרמב"ם בריש הלכות טומאת צרעת (פ"א ה"א) כתב כך: צרעת עור הבשר הוא שילבין מקום מן העור ותהיה הלבנונית כקרום ביצה וכו', ומפשטות לשונו משמע שכל שהלבין מקצת מעור הבשר הרי זה נגע, ולפי זה הדין נותן שבכל אופן שאנו רואים כתם לבן על עור האדם, הרי זה נגע האמור בתורה, ויש רק תנאי אחד שיהא לובן חזק יותר מקרום ביצה.

ואכן לפני כמה שנים יצא לאור ספר "וטיהר הכהן", וכל הספר מיוסד בדרך זה שכל כתם לבן שעל העור הרי זה נגע, והביא שם עשרות תמונות של אנשים בזמנינו (ורובם גוים) שיש להם כתמים לבנים בעור בשרם במקומות שונים בגוף, ולדעתו הרי זה נגע האמור בתורה. אכן לכאורה יש לדון מכח כמה נמוקים שאולי הכתמים הלבנים האלו אינם בכלל נגע.

האם כל מראה לבן הוא נגע

א. לפי מש"כ התוס' בשבועות (ה' ע"ב בד"ה שנים) והר"ש במסכת נגעים (פי"א מ"א) במסקנתם דלעולם אין הנגע בא רק בד' מראות ולא במראות לובן שבין המראות, וכגון בסוג לובן שבין קרום ביצה לסידי ההיכל וכיו"ב בשאר המראות, וכ"ה דעת רש"י בשבועות (ו' ע"ב בד"ה ואילו), והרא"ש שם בנגעים, ומעתה י"ל לפ"ד דבכל שינוי מראה שאנו מסופקים אם הוא אחד מהד' מראות או בין המראות וכגון לובן שקרוב ללובן של שלג דאף שהוא ודאי לבן יותר מלובן של קרום ביצה, מ"מ סו"ס אפשר שאינו בכלל השלג כיון שהוא בין צמר לבן לשלג, וכיון דלדעת התוס' והר"ש אין הנגע בא רק בד' מראות ע"כ שאין זה נגע. אכן י"ל איפכא דכיון דמפורש בתוס' דנגע בא רק בד' מראות ע"כ דאין אפשרות שילבין העור בסוג לובן אחר, וכיון דהלבין ודאי הוא מד' מראות והוי נגע, וזה תלוי במה שנסתפקנו לעיל האם כל מראה לובן שבעולם [שהוא למעלה מקרום ביצה] נחשב לנגע, או שנגע הוא דבר מסוים שהיה ידוע להם שהוא נגע, ועיין.

נגע שאינו נראה עמוק מעור הבשר

ב. כתב הרמב"ם בפ"א ה"ו ז"ל: כל מראה צרעת עור הבשר אינה קרויה נגע ולא מטמאה עד שיהיה מראה הנגע עמוק מעור הבשר, לא עמוק במשישתו אלא במראית העין, כמראה החמה הנראית לעין עמוקה מן הצל, אבל אם היה מראה הלובן או הפתוך בשוה עם שאר העור או גבוה מן העור, אינו נגע אלא כמו צמח מן הצמחים העולים בגוף (עכ"ל). [וראה במשנת הדעת שם (ס"ק נ"ה) ובבה"ל שם (ס"ק ט"ו) דעת יתר הראשונים בענין זה]. ולדברי הרמב"ם אם באנו לדון על פצעים וגירויים בעור שיש בזה שינוי מראה לובן האם הם בכלל הנגעים יש לנו קודם לברר האם מראהו עמוק מעור הבשר כמראה חמה שהיא עמוקה מן הצל [עיין בב"ב פ"ח ע"ח], דבאופן שאינו נראה עמוק מעור הבשר אינו נגע כלל. - ולכאורה נראה דסגי בנראה עמוק כ"ש כדי שיחשב לנגע, ועיין בשעה"צ שם (ס"ק ק"מ) מש"כ בזה.

האם הנגע כואב

ג. הראב"ד בפירושו לתו"כ (פרשתא א' ה"ו) נסתפק בענין נגע שהוא שינוי מראה בעור הבשר אבל אינו כואב כלל דאפשר דאינו נגע טמא כיון דדרשינן שם בתו"כ מקרא דנגע הוא דבר המכאיב, - ולפי דבריו כל

שינוי מראה לובן בעור הבשר שאינו כואב הוי ספיקא דדינא דאפשר דאינו נגע טמא, ויש סמך לזה שהנגע כואב במדרש רבה פרשת כי תצא (פרשה ו' אות י"ג) ברש"י בשבועות (ח' ע"א) אכן הרמב"ם השמיט לגמרי ענין זה דהנגע כואב, ומשמע דס"ל דגם אם אינו כואב מ"מ הוי בכלל נגע והנה הכתמים הלבנים המצוים בזמנינו, אין בהם שום כאב והם רק שינוי צבע בעלמא בעור הבשר, וא"כ שוב הוי ספק גדול האם הם הנגעים שבתורה.

האם הנגע מריח

ד. עוד מבואר בראב"ד הנ"ל שמלבד הצער שיש בנגע אזי הוא ג"כ מריח, וגם מן הריח סובל המנוגע, ועל ידי זה אחרים מכירים בו שיש לו נגע, וזהו כונת התו"כ שאחרים מצטערים עמו, [וראה גם באברבנאל ובביאור הרש"י הירש פרשת תזריע]

ואותם הכתמים הלבנים שבזמנינו, כמדומני שכשם שאין בהם צער, כך אין בהם ריח רע, שהרי הם רק שינוי צבע בעלמא.

האם הנגע יש לו ממשות

ה. כבעל המאור בריש שבועות (ב' ע"ב) כתב דשאת ובהרת חלוקים זו מזו במישישו, והסכים לזה הרשב"א שם והובא שיטה זו גם במאירי שם, ומשמע קצת דס"ל דמקום הנגע אינו דומה במישישו לשאר עור הבשר, ואף הרמב"ן שם במלחמות שחולק ע"ז והקשה דמראות נגעים תנן ולא משמוש נגעים מ"מ אפשר דמודה דמ"מ הם חלוקים במישישם מעור הבשר, וי"ל ע' לדבריהם האם זה מעכב דבאופן שלא יהא ניכר כלל במישישו לא יהיה נגע, אך מלשון הרמב"ם שכתב דצרעת הוא שילבין וכו' ותהיה הלבנונית ככ"ב וכו' משמע דס"ל דהעיקר תלוי רק בלובן ואין שום קפיידא במישישו הנגע, ואפשר שכ"ה ג"כ דעת הרמב"ן הנ"ל.

והכתמים הלבנים שבזמנינו, כפי המבואר בספר הנ"ל אין בהם שום ממשות, רק שינוי צבע בלבד, ושוב אין זה ברור דהוי בכלל נגע לכל הראשונים הנ"ל.

האם יש מציאות לנגעים שבזמנינו שיעלמו

ו. והנה במסכת נגעים מפורש להדיא כי טבע הנגע לילך כלעומת שבא, ולפעמים הוא הולך וחוזר כמה פעמים, ולפעמים הוא רק מצטמצם על מקום קטן יותר (פשתה וכנסה), ולפעמים הוא נעלם לגמרי.

ומעתה ליבי אומר לי כי יש לברר בנגעים שבזמנינו האם יש בהם תופעה זו שהנגע נעלם, או שמא כל שבא הנגע אינו נעלם ומתרפא שוב לעולם, רק נשאר תמיד כתב זה על הגוף, וכן במה שמצוי בכתמים שבזמנינו שהם מתגדלים האם מצוי גם מציאות הפוכה שהיא מתקטנת. - ואם התשובה לכך היא שאין מציאות כזו בזמנינו שנעלם הנגע, הרי זה סימן לכאורה שאין זה נגע צרעת רק קלקול ושינוי צבע בעור הבשר באופן שאינו חוזר לקדמותו, ואינו דומה לנגע שהוא הולך ובא.

סוף דבר: לענ"ד ענין מהות הנגע נעלם מאתנו ברבות השנים, ולכן מי שיש לו כתם לבן בעור בשר הרי זה בגדר ספק נגע, ולחומרא יש לחוש שזוהו נגע, כיון שקשה לסמוך באופן כזה על הכלל של ספק נגעים בתחילה טהור, כיון שהוא רק חסרון ידיעה.

ועדיין צריך לברר האם אכן למעשה אסור לטפל באופן רפואי בכל הכתמים הלבנים המצויים בזמנינו, וענין זה יתבאר בגליונות הבאים בעזרת השי"ת.

תשובה לשאלה: האם כלי ים מקבלים טומאה או דהוי כספינה

ועיין "טהרת כלים" שכתב גדרת טהרת ספינה לדון את הדפנות כעשויות להבריא את המים, ולא לשמש כתוך, והאי טעמא לא שייכא אלא בספינה ולא בשאר כלי הים.

תשובה לגבי הנידון בדינם של כלים המשמשים בים: בכלים פ"ב מ"ג איתא דחבית של שייטין טהורה. ופירשו המפרשים דאין לו בית קיבול, דלעולם סתום הוא שישמר בו האויר המסייע לשוט על פני המים. משמע שאם יהיה לו בית קיבול נטמאנו ולא יחשב כספינה הטהורה מקרא דספינה בלב ים.

המושך מעמוד ראשון - פדיון מעשר שני בעיר העתיקה

כשהיו כביצה, כתבו התוס' ²³ דאינו מקבל הכשר, ומשמע שאף מדרבנן אינו נכשר. וכ"כ המהרש"א ²⁴ שכוונת התוס' אף מדרבנן. לפיכך מע"ש של פירות הקטנים מכביצה ואינו מעורבים יחד על ידי שומר או יד, בחשש שע"כ פ"מ מה"ת טהורים הם.

1) ולסוברים דפחות מכביצה טמא מדרבנן. עיין רמב"ם ²⁵ דרק אם כשהכניסו לירושלים התנה שלא יקלטהו מחיצות מהני להו פדיון. [ואם מותר לפדותו או שרק בדיעבד אם פדאן חל הפדיון, עיין דרך אמונה ²⁶ שנחלקו בזה הר"י קורקוס והגר"א, ודעתו נוטה כגר"א להתיר]. ואף לאחר הפדיון אסור לאוכלו אלא בירושלים. ועיין דרך אמונה ²⁷ אם מותר לאדם טמא לאוכלו.

אלא שהיה מקום לדון שבוה"ז שאף קדושת המע"ש אינה אלא דרבנן, אף טומאה דרבנן מהני לחילולו, וכעין מה שכתב האור שמח ²⁸ גבי פירות שלא היו להם שעת הכושר. אך סתימת הרמב"ם שאין לחלק בכך. וע"ע דרך אמונה ²⁹ שמפקפק בדברי האו"ש הנ"ל. [יש להוסיף שבפרט דרבנן של פחות מכביצה קיל יותר משאר דרבנן, דהרמב"ן ³⁰ מצדד שדרבנן של טומאת פחות מכביצה קיל משאר דרבנן, ואם היה בחלון של אהל המת חוצץ שלא תעבור הטומאה לבית השני, דאף מדרבנן לא דנוהו כטומאה גמורה. ולפי זה ודאי מסתבר שלא נדונו כטמא אף לענין מע"ש דרבנן].

[והרב אליהו ובר שליט"א ³¹ העיר, דאם כן לרב דסבר ³² שאין למשקין טומאה מדאורייתא, יהיו כל סתימת המשניות שפודין מעשר שני טמא בירושלים, רק באוכלין ולא במשקין, ותימא גדול לומר כן. ואולי נזכיר מכאן דכל מה שאסרו לפדות מעשר שני שטומאתו דרבנן, היינו דוקא בטומאת ודל הטומאה דרבנן [וכן מסתמא כל מה שטומאתו מ"ח דבר דטומאתו קלה, כמבואר ריש פ"ב דמקואות גבי ספיקות], אבל בשאר טומאות דרבנן יש לו פדיון. ואפילו במעשר שני דאורייתא יש פדיון לפירות הטמאים רק מדרבנן, שהרי איכא למאן דסבר בירושלמי ³³ שאף הנטמא בולד הטומאה דרבנן פודין בירושלים וכמבואר שם בבבאור הגר"א, וע"כ צריך לומר דמן התורה כל מעשר שני האסור באכילה יש לו פדיון בירושלים, וכבר האריכו בזה האחרונים. ועכ"פ אחרי שמצאנו דאיכא מאן דסבר שעל כל טומאה דרבנן פודין אף בירושלים, ואף לדידן בטומאת משקין דרבנן [לרב] משמע דפודין אף בירושלים, יש לומר דאף על טומאה של פחות מכביצה פודין אף בירושלים].

2) ויש לעיין שכמה פירות קטנים נוגעים אחד בשני, אם יש לדונם ככביצה לקבלת טומאה [עכ"פ כשהטומאה תגע בכל החתיכות]. דבראב"ד ³⁴ מצאנו שאוכל פרוד הנוגע זה בזה מטמא אחרים, אך לענין קבלת טומאה והכשר י"ל דלא סגי בהכי. ובר"י ³⁵ מבואר שאף לקבלת טומאה סגי בחיבור קלוש שלא כל הכביצה נטמא בו, [אך יתכן דלא סגי בנגיעה בעלמא ובעי חיבור כל ההוא, כשיטת הרמב"ם שיובא בסמוך]. ³⁶

ובלא"ה, התוס' ושאר ראשונים ³⁷ נראה דלא סברי כלל כדברי הראב"ד הנ"ל ובעו לשיעור כביצה חיבור גמור כקבלת טומאה. וכן לרמב"ם ³⁸ בענין שיהיו עכ"פ מדובקין. ועי' חזו"א ³⁹ שדן דעת התוס' כרמב"ם, דלא בעי חיבור גמור, אך עכ"פ חיבור כל ההוא בעי, אך בטהרות ⁴⁰ מפרש החזו"א לדברי התוס' בתבשיל וכדומה דהוי חיבור גמור, הא לאו הכי אף חיבור כל ההוא לא מהני. וכן בדעת הר"ש

ב) אמנם אם היו במי הפירות מים, יש לדונם כטמאים משני טעמים. א. שיטת הרמב"ם ⁴ שמי פירות שנתערבו בהם מעט מים הכל משקה, ומתטמא טומאת משקין, [ואף לענין הכשר דינו כמשקין]. אמנם הראב"ד ⁵ חולק, ובפשטות אף הר"ש ⁶ חולק, וס"ל דאין מעט מים מחשיב את כל המי פירות למים.

ב. שיטת הראב"ד ⁷ שמי פירות אף שאין מיטמאין טומאת משקין, מיטמאין הם טומאת אוכלין. ⁸ ובפשטות כן הוא אף דעת הר"ש ⁹ לחד תירוצא עכ"פ, וכמו שכתב החזו"א ¹⁰ וכן נוטה דעת החזו"א ¹¹ שכל מי פירות נטמאים טומאת אוכלין.

אלא שכיון שטומאתו טומאת אוכלין ולא טומאת משקין, אינן נטמאים רק אם יוכשרו על ידי אחד משבעה משקין, וכמבואר בחזו"א ¹². והכשר הפירות לכאורה לא מהני למי הפירות, דגבי ענבים וזיתים פסק הרמב"ם ¹³ שהמשקין אינן מובלעים באוכל ואינן נטמאים במגע האוכל. ¹⁴

ובלא הוכשרו המי פירות ובא להכשירם במעט משקה, עי' חזו"א ¹⁵ [דלתירוץ בתרא בר"ש] [לרבנן דר' מאיר לא סגי במעט מים ובעינן מים מרובים כשיעור המי פירות].

ונמצאנו למדים, שא"א לפדות מע"ש של מי פירות בירושלים אלא אם יפלו בהם מים כשיעור המי פירות, ואז נוכל לסמוך ע"ד הרמב"ם [שמקבל טומאת משקין] וע"ד הראב"ד והר"ש [שמקבל טומאת אוכלין].

ולפיכך שאר שמנים [חוצץ משמן זית] שאין בהם רוב מים, ואפילו מעט מים לא ידוע באופן ודאי שיש בהם, א"א לפדותם בירושלים.

מיצי פירות וכדומה, יש לברר אם יש בהם רוב מים [ולכאורה סגי אף במחצה, אך בלא"ה אין אפשרות הצמצום שכיח]. וברכו כגון תפוחין מסתבר שאין רוב מים.

ג) פת ושאר כיסנין וכדומה הנילושים אף בשמן, צ"ע אם אפשר לסמוך שהתערב בשמן רוב מים עוד קודם שנילושו עם הקמח. והרבה פעמים אין השמן מתערב עם המים עד הלישה, ובלישה כבר אין המים טופחים ומעורבים בשמן, ונמצא שאין השמן המעורב בפת טמא, ולא מהני ליה פדיון בירושלים.

ד) כשמערב במי פירות מים. צריך לדעת איך לטמאותם, דהנה המים עצמם מסתמא עברו בצניורות בבתים שיש בהם חלל חרב, ואין הצניורות כלים שגדון שהם חוצצים בפני הטומאה, ואף מדינא דאהל אינם חוצצים, דאין בהם טפח על טפח. אך לדעת הרמב"ם אין חלל חרב מטמא באהל ולא הייתה בהם נגיעת טומאה בתלוש. וצריך לגעת בהם ולטמאותם, או שאשה נדה תסיט את המים, או את התערובות השמן עם המים.

ה) פחות מכביצה אוכלין [כגון זיתים או עגבניות שרי], מצאנו ג' שיטות בראשונים. דעת הרמב"ם ¹⁶ ורש"י ¹⁷ דפחות מכביצה מקבל טומאה מדאורייתא. [אמנם התוס' ¹⁸ כתבו שרש"י חזר בו].

שיטת ר"ת ¹⁹ דפחות מכביצה מקבל טומאה דרבנן, וכ"כ התוס' ר"ד ²⁰. שיטת הרשב"א ²¹ דאף מדרבנן אינו מקבל טומאה. וכן נראה גם שנוטה דעת הרמב"ן ²², עיין שם היטב.

אף לשיטת רש"י שפחות מכביצה מקבל טומאה מדאורייתא, אם לא הוכשרו

4 טו"א פט"ז הי"ד.

5 שם.

6 מכשירין פ"ב מ"ג.

7 טו"א פ"א הי"ד.

8 כן מירשהו רוב האחרונים - שהכוונה לטומאת אוכלין ולא לטומאת משקין, ודלא ככסף משנה שם, וכמו שתמה עליו החזו"א (טבוי"ד י" ד"ה ונראה).

9 מכשירין פ"ב מ"ג.

10 מכשירין ד"ו ד"ה שם א"כ.

11 טבוי"ד סי' ד' ס"ק ט"ו-ע"ש בכל דבריו ובסי"ק י' ד"ה ונראה.

12 מכשירין שם, טבוי"ד שם.

13 תרומות י"ב י"א.

14 ואף שהיה מקום לבאר שמה שאין היין האצור בענבים נטמא מהענבים אינו משום שלא נחשב שנגעה בהם הטומאה, אלא משום שעדיין לא חל עליו שם משקה, אבל גבי מי פירות שהנידון לטמאותם טומאת אוכלין ולא טומאת משקין, אף בעודם בתוך הפרי נטמאים אגב הפרי, אך ברש"י (פסחים ל"ג ע"ב) מבואר דכוונת הגמ' לומר שכיון שאין היין בלוע בפרי אלא מופקד בו, אין המשקין מחוברים לאוכלין, ואם כן טעם זה שייך אף בשאר מי פירות המופקדים בפרי, שלא יקבלו הכשר וטומאה אגב הפרי. וכבר האריכו בזה המחברים.

15 מכשירין שם.

16 טו"א פ"ד הי"א.

17 פסחים ל"ג ע"ב ד"ה בכביצה, ועי' שבת קמ"ה ע"א ד"ה כביצה.

18 פסחים ל"ג ע"ב ד"ה לענין.

19 מובא בתוס' ובראשונים שבת צ"א ע"א, ובשאר מקומות.

20 שבת צ"א ע"א. [ובביצה ל"ה ע"א נראה דמטהר].

21 חולין ק"יח ע"ב.

22 חולין שם, ודף ל"ד ע"א.

המושך בעמוד הבא

23 שבת צ"א ע"א, פסחים ל"ב ע"ב.

24 פסחים שם.

25 פ"ב מהלכות מע"ש הי"ב הי"ג.

26 הלכות מעשר שני שם ס"ק פ"ה וצינן ההלכה ק"ל ובאור ההלכה ד"ה ופדאן.

27 שם ס"ק פ"ז.

28 תרומות פ"ב הי"ז ד"ה וכיוון.

29 תרומות פ"ב הי"ד באור ההלכה ד"ה קודם.

30 חולין ל"ד ע"א.

31 אדרת אליהו - ירושלים העתיקה.

32 פסחים ט"ז ע"א.

33 מע"ש פ"ג הי"ה.

34 פ"ו הי"ז.

35 ביצה ל"ח ע"א.

36 והרב אליהו ובר שליט"א [אדרת אליהו - ירושלים העתיקה] העיר מסתם משנה (מכשירין פ"ג מ"ה) שחיטין לאחר הדישה והזריה מקבלין הכשר, וכן זיתים (שם מ"ו) ותורמוסין (שם פ"ד מ"ו), ובכל הנך ליכא כביצה [אם לא שהזיתים והתורמוסין מחוברים כמה יחד על ידי העץ הטבעי שלהם שיש לו דין ידות לצרפם ולהחשיבם אחד. אך חיטים העומדים לטחינה א"א לומר כן]. ועל כרחיך צריך לומר בנוגעין זה בזה, וכדעת הראב"ד. וצ"ע.

37 חולין ק"יח ע"ב.

38 שם.

39 טבול יום סי' ד' ס"ק ג' ד"ה ועי'.

40 סי' א' ס"ק י"ח קטע ב'.

תוספת לדברי הגרמ"א שלושיץ - הפרשת חלה בעיסה שנילושה במי פירות

הרה"ג דוב כהן שליט"א - ישיבת מיר ירושלים

הנה דבר יותר מצוי מהפרשת תרו"מ מקמח הוא הפרשת חלה. וזה גם בקמח הבא מחו"ל.

הנה במשנה טב"י פ"ג מ"ד עיסה שהוכשרה במשקה ונילושה במי פירות ר"א משום ר"ש אומר דנטמא הכל ור' עקיבא אומר דלא נטמא אלא מקום מגעו וכן פסק הרמב"ם פ"ח מטו"א הט"ז, ובמשנ"א הוכיח דהוא הדין דאינו חיבור לכל הטומאות כדמשמע בר"ש בטהרות פ"ח מ"ח וכן מבואר מהירושלמי שדן אם נחלקו גם לענין חלה ומשמע דנחלקו בדין חיבור מי פירות לכל הטומאות, וכן מבואר בתוספתא בעוקצין בדין עיגול של דבלה שנטמא רק מקום מגעו והשאר טהור ושם לא מיירי בטב"י, ופליג על התו"ט בטהרות ח' ח' דכתב דרק בטב"י דקלישא טומאתו לא הוי חיבור אבל בטמא הוי חיבור ודייק כן ברמב"ם, ובתוס' בזבחים קה: ובמנחות כד. כתבו דדבר תימה שבצק שלשו במי פירות לא יהיה חיבור ומפרשים התוספתא בחיבור בין שתי חתיכות בצק, והגר"א בטב"י מפרש שהחיתין אינם תרומה ומשמע שאם היו תרומה היה נפסל הכל, וברא"ש שם במ"ה מפרש למתני' שכל הככר תרומה ודלא כהגר"א.

ונפ"מ לדינא כשולשים עיסה במי פירות ומצוי בהרבה מיני עוגות שאין מים בעיסה, כשמפרישים חלה דמבואר בשו"ע הל' חלה דנזהרים לא להפריש חלה בטהרה וא"כ אף שקמח דידן מוכשר במים מ"מ אין נטמא מהחלה אלא מקום מגעו של המפריש, וצריך ליזהר אח"כ לא לטמא את הנשאר, וע"פ הגר"א צריך זהירות טפי דכשמפריש לא נטמא אלא מקום מגעו ומיד כשקורא שם נטמא הכל וא"כ מטמא את החלה באמירתו. וע"פ התוס' ניחא דנטמא הכל כבר קודם וכן לתו"ט דטמא מקום מגעו הוא רק בטב"י א"כ במגע דטמא גמור נטמא הכל, וכן אם לשו בכלי טמא נטמא כל מקום שנגע בכלי.

פדיון מע"ש בירושלים העתיקה

יש לציין הנהוג בחנויות בעיר העתיקה דהמשגיח יוצא ומפריש קודם שמכניסים את הפירות לעיר העתיקה.

תרומה טמאה בטומאה דרבנן, אסור לטמאה בטומאה דאורייתא

הגאון רבי מתתיהו מינצר שליט"א

בגליון "שאל נא" השני הובאה תשובה של הגאון רי מרדכי אליהו שלושיץ שליט"א, ע"ז שאין נזהרים מלטמא את התרומה המופרשת מהקמח, ובין הדברים כתב שלפי שיטות הראשונים שעם הארץ מטמא בהיסט יש להקל כיון שהקמח כבר טמא.

ויש להעיר ע"ז, שהרי טומאת ע"ה היא מדרבנן, ואם הקמח נישא ע"י מי שמטמא בטומאת משא מן התורה, יש מחלוקת בפסחים דף ט"ו אם מותר לטמא תרומה הטמאה מדרבנן בטומאה דאורייתא, וכתב בליקוטי הלכות, דכיון שרבי יוחנן התיר ור"ל משום בר קפרא ור"נ אסר, הלכה כוותיה שהם הרבים. וכדבריו מבואר ברמב"ם בפ"ב מהל' תרומות ה"א, וז"ל ומותר לטמא תרומת חוצה לארץ בטמאות של תורה, ואע"פ שאינה טמאה אלא בארץ העמים שהיא מדבריהם, מפני שעיקר חיובה מדבריהם עכ"ל. ומתבאר שרק תרומה דרבנן שאין לה עיקר מה"ת מותר, אבל תרומה טמאה מדרבנן בזה"ז שהיא דרבנן אסור לטמא בטומאה של תורה. בהוקרה ובהערכה על פעולותיכם לזיכוי הרבים.

עוד בענין טומאה דאו' לדבר שטמא מדרבנן

מאוד מאוד נהייתי מהגיליון האחרון מההערות והשאלות המרתקות.

בברכה שתזכו להגדיל תורה ולהאדירה.

יש להעיר במש"כ הגרמ"א שלושיץ שליט"א שיתכן והקמח שבזמננו נטמא בטומאת ע"ה או עכו"ם וע"כ אין חשש שנדה תסיטנו עכ"ד.

והנה טומאת נכרי וע"ה הוא מדרבנן ועי' בדרך אמונה פי"ב מתרומות סקי"ג שכתב בדעת הר"מ דתרומת א"י שנטמאת בטומאה דרבנן אסור לטמאותה בטומאה דאורייתא, וע"ש שיש חולקים.

מרדכי רובינסקי, ירוחם

נ.ב. נשמח מאד אם יתאפשר לשלוח את הגיליונות גם לירוחם, בתודה מראש.

סיום מעמוד קודם - פדיון מעשר שני בעיר העתיקה

ט) בהאי ענינא יש להעיר שפעמים שמפרישים תרומת מעשר על ענבים שהוכשרו לטומאה, ולתרומה ותרומת מעשר לוקחים ענבים שכבר נפרטו מהאשכול. ויש לדון שיש כאן חשש של הפרשה מהטהור על הטמא, שאסרוהו חכמים⁴⁵. ולכאורה אף אין מפרישים מהטמא מדרבנן על הטמא מדאורייתא, דאסור לטמאות תרומה בטומאה דאורייתא אף שכבר נטמאה מדרבנן⁴⁶. ויעשר כמו שנכתב למעלה מהטהור על הטהור ומהטמא על הטמא.

י) גלילות ושאר מאכלים קפואים. בתוספתא⁴⁷ תניא דמי פירות אינן לא אוכלין ולא משקין, והמתבאר בר"ש⁴⁸ ובשאר מפרשים, דמיירי במי פירות שקרשו, דמי פירות שקרשו אין להם חשיבות של אוכל. ולפי זה, המעשר גלילות וכדומה שיש בהם מי פירות שקרשו, אינן טמאים ולא מהני להו חילול בירושלים. אלא שיש לדון דאם אינן אוכלים אף פטורים מתרו"מ, ושמא אף כשהזרו ונימוחו לא חל עליהו איסור טבל, ואכמ"ל.

ומסתבר דלא אמרו על מי פירות שקרשו שאינן אוכל, אלא כשקרשו מחמת קלקול, ולא כשאדם הקרישם בקירור לצורך הנאת האכילה.

והרא"ש נראה בחזו"א⁴¹ דבעי חיבור גמור. וע"ע⁴² שנתקשה במקורם של הרמב"ם והראב"ד דלא בעינן חיבור גמור, וכן נראה עוד⁴³ דחושש לדעת התוס' דבעי חיבור גמור.

ומכל מקום תבשיל שיש בו חתיכות ירקות שלא הוכשרו רק לאחר שנפרסו. נראה בחזו"א⁴⁴ דחשיבא חיבור. אך לא נתפרש בכמה שיעור חיבורו, ובודאי דצריך שיהיו מעט מדובקין, עש"ה.

סוף דבר: פירות שאין בהם כביצה לדעת הרשב"א א"א א"א לפדותם בירושלים. ואף אם יגעו הפירות זה בזה קשה להקל, עד שיהיו מחוברים בחיבור גמור על ידי יד או שומר, או שנעשו יחד תבשיל עב.

ח) מן האמור נלמד, שהמפרישים בגבולות ירושלים ענבים וכדומה שמצוי שגרגרים בודדים נפרטו מהאשכול, מן הראוי להתנות שלא יחולו המעשרות על הבודדים שנפרטו מהאשכול, אלא על הענבים המחוברים עדיין לאשכול. ופריש אח"כ בנפרד על הענבים הבודדים מענב בודד על בודדים.

41 טב"י ס"י ד' ס"ק ט"ז ד"ה והר"ש, שם ס"י ה' ס"ק י"ב ד"ה כביצה, וע"ע טהרות ס"י י"א ס"ק ב' ד"ה מ"ח.

42 טבול יום שם ס"ק ט"ו.

43 טב"י ס"י ו' ס"ק ג' ד"ה למש"כ.

44 טהרות ס"י א' ס"ק י"ח קטע ב'.

45 תרומות פ"ב מ"א.

46 עיין פסחים ט"ו ע"א, ורמב"ם הלכות תרומות פ"ב ה"א.

47 טהרות פ"ב ה"ג.

48 שם פ"ג מ"ב.

טהרות בעיון אליבא דהלכתא
תורת הטהרה

אמר ואמרת

בירורים בהלכות המהנים

תוכן העניינים:

- ◆ דיני טומאת כהנים בזה"ז הנוגעים ללויים וישראלים | 11
- ◆ התקלה בהובלת מתים במטוסים | 11
- ◆ העברת נפטר במנהרות - ביטול דין ציון הקברים | 12-13
- ◆ כניסת כהנים לבתי חולים | 14
- ◆ עירוב חצרות | 16

"אמר אל הכהנים... ואמרת אליהם לנפש לא יטמא..." (ויקרא כא, א)

ארגון ארצי לשמירת הטהרה לכהנים

קו המידע: 077-22-73-333 • פקס: 1533-570-9254 • דוא"ל: T402422@gmail.com

דיני טומאת כהנים ללויים וישראלים

הרה"ג רבי שמשון דינר שליט"א, כולל "הליכות משה"

שנכשל הכהן בכמה איסורים דאורייתא, שהרי בזמן שישבו אצל העורך דין יצא כמה פעמים לשתות או לשוחח בטלפון וכו', ובכל פעם שפתח את הדלת יתכן שהכשיל את הכהן באהל המת, כי אולי באותו קומה יש חיבור אהלים למקום שנמצאים האברים או למקומות של "סוף טומאה לצאת". וגם כשעלו וירדו יחד במעלית והישראל לחץ על הכפתורים יתכן שגרם לכהן לעבור ממקום טהור למקום טמא. [אמנם הישראל לא עבר עבירה כיון שהיה "מתעסק", אבל אילו ידע ה' מציל הכהן מלהיכשל בטומאה]. מעשה זה ממחיש כמה הדבר נחוץ לכל אחד ואחד בין כהן בין ישראל להיות בקי בפרטי הלכות טומאת כהנים ולדעת היכן יש מקומות שיש בהם חששות לטומאת כהנים, ונפרט כמה דוגמאות שיכולים להכשל בקל (להלכה למעשה יש לשאול מורה הוראה, כי לפעמים מצרפים ספיקות להקל במקום הצורך):

1) אם יש מת בבנין רח"ל, רגילים ללכת מיד לשכנים הכהנים, דופקים אצלם בדלת, ומודיעים להם שיש טומאה בבנין, זה שהתנדב להודיע בטוח שעשה בזה מצוה, אך בחלק גדול מהמקרים ברגע שאחד מבני הבית פתח את הדלת הכשילנו את כל הכהנים שבבית בטומאת מת, משום שבהרבה בנינים אין חיבור של אהל טפח דרך החלונות, או שהחלונות סגורים בימים של קור או מזגן וכו'. והכהנים שבבית יכולים וחייבים להשאר בבית עם דלתות וחלונות סגורים עד שיצא המת. כי ברגע שפותחים את הדלת הבית נעשה אהל עם חדר המדרגות שיש שם "סוף טומאת לצאת" לכן העצה היא לא לדפוק בדלת אלא להתקשר אליהם. ואם אפשר להסביר להם שישארו בבית עם דלתות וחלונות סגורים, או שיצאו למרפסת פתוחה בלי גג וכדו' (כדי שלא יכשלו בגללנו כשיצאו מהבית, כמו שחושבים הרבה כהנים), ובשבת שא"א להתקשר ימצאו עצה אחרת, אך לא לדפוק בדלת

בגליון הקודם הובא דיני טומאת כהנים עם מקומות שבחשש טומאת מת ועוד ידיעות נחוצות בעניינים אלו, וכפי שניכר מתוך הקוראים, הכהנים עוברים על הדברים בעיון וחלקם אף שומרים את הגליון לשעת הצורך, ואילו הלויים והישראלים חושבים שהנושא הזה לא נוגע אליהם, ומדפדים לעמ' הבא, או שקוראים במהירות וממשיכים הלאה. אך צריך לדעת שהלכות טומאת כהנים נחוץ לכל אחד ואחד גם ללויים וישראלים, ופעמים מחוסר ידיעה מכשילים את הכהנים באיסור דאו', ולפעמים הישראל עצמו עובר באיסורים דאורייתא כפי שיפורט להלן:

נאמר בתורה (פ' אמור) "ונפש לא יטמא בעמיו" ודרשו חז"ל "לא יטמא". שיש איסור על כל אחד בין כהן בין ישראל שלא לטמאות כהן בטומאת מת, ואם עבר הישראל וטימא כהן במזיד, אם היה הכהן שוגג, חייב הישראל מלקות, ואם היה גם הכהן מזיד הכהן לוקה והישראל עובר בלפני עור, כמב' ברמב"ם פ"ג באבל ה"ה.

ונקדים במעשה שסיפר אברך ת"ח שפעם דיבר עם כהן על עניני כהונה, ותוך כדי הדברים אמר להם יהודי אחר ששמע שב"בית נח" (ברח' ז' בוטינסקי פי' בן גוריון בבני ברק) יש נפלים, במרכז הרפואי נ.א.ר.א. שבבנין שם ויש לברר תמיד כיון שישנם שינויים מעת לעת [ניתן להתעדכן במס' 0504112831]. הכהן כששמע את הדברים אמר מיד שילך לברר את הדבר, אך אותו אברך שהיה ישראל חשב שזה לא נוגע לו ולא חשב לברר, לאחר זמן רב נודמן לאותו אברך לשבת עם כהן אחר אצל עורך דין בבנין "בית נח" למשך כמה שעות, וכשיצאו פגשו ביהודי נוסף ששאל את הכהן שיצא האם בירר את הענין של טומאת כהנים כאן בבנין, הכהן ענה שלא ידע מעולם שיש כאן חששות אלה, אך האברך תפס את עצמו, שאם זה נכון שיש שם טומאה א"כ יתכן

על הפרק

התקלה בהובלת המתים במטוסים

יש לעורר על הובלת הנפטרים מחו"ל לא"י במטוסים "אל על" ולאחרונה התחילו להוביל גם בחברת יוניטייד ומחמתם מטמאים הכהנים המצויים לעיתים בטיסות אלו. ואף אי נימא שבאיסור גמור אינו עובר המוביל כשאינו יודע בו שיש כהן במטוס, מ"מ הא קמן ששיכחי כהנים, ובכל מקום כינוס אנשים רבים מצויים כהנים ובפרט כשהנידון הוא על מטוסים גדולים.

עפ"י מה שנסמע מביאים כיום לא"י קרוב לאלף נפטרים בשנה, רובם מארה"ב מנומל התעופה "קנדי" ולצערנו כפי ששמענו בתקופה האחרונה החלו הח"ק בחו"ל להוביל מתים גם מנומל "נוארק" וכן החלו לעבוד עם חברות זרות ולא רק עם "אל על" והרבו תקלות גם במקומות שלא היו מוחזקים בטומאה. ויש גם הבאים ממקומות אחרים ובחו"ל מצוי שגם נטמא כל בית השדה תעופה מחמת שהכל באוהל אחד עם המת. וידוע דהכהנים נוהרים שלא לבוא לבית הנתיבות "קנדי" מחמת כן.

כאן בא"י כפי ששמעתי מהגר"י לומברד שליט"א משתדלים מאד להוציא הנפטר מיד כשהטייס מדומם את המנוע עוד קודם חיבור השרוול למטוס, וכיון שהמת מוגדר "משען חריג" והכללים בזה בכל העולם שמטען חריג כיו"ב נכנס אחרון למטוס ויוצא מהמטוס ראשון. והיה ע"ז הנחיות ברורות ועמדו לפקח ע"ז שלא ישנו, ובנוסף עובדי הנמל גובה משכורתם מחושב לפי המהירות שבה פירקו המטוס (נמדד בשניות!!) וע"כ בד"כ, חוץ ממקרי תקלה, יוצא המת קודם חיבור המטוס לשדה התעופה, וכך לא נטמא כל הטרמינל.

פתרונות קשה למצוא. ראינו שהיה מי שהציע שיובילו המתים במטוסי תובלה, אבל כפי ששמעתי כמעט שאין מטוסי תובלה בשימוש אזרחי מסחרי, מחמת זמינותם וריבויים של מטוסי הנוסעים, וכשאין ממהרים שולחים באוניות [אולי יקחו מטוס פרטי...].

ואולי אם תהי' תקנה על זמן אחד ביום שרק בו מעבירים נפטרים יצילו הכהנים מלהיטמא בשאר הזמנים. ואף שיתכן שייגרם עיכוב בהלוויית המת, מאן מפיס לן שהנוק הנ"ל היינו לעכב את הלוייה מתיר להיכנס בחשש מטמאי כהן למישפ' ולכל העוסקים ומתארגנים, ובעיקר לנפטר שנגרמת תקלה מחמתו כל מי שיכול לפעול בעניני הנ"ל, אשרי חלקו.

ניתן לכתוב בירורים בסוגי' זו למערכת תורת הטהרה עבור "אמר ואמרת".

ח"ו. [או לדפוק ולצעוק "לא לפתוח", או להחזיק בידית הדלת ולמנוע את פתיחתה עד שיסבירו לכהן מה שצריך לעשות].

2) וכן ישראל שיש בביתו אורה כהן, צריך להיזהר כשיש טומאת מת בבנין שלא יפתח את הדלת בביתו עד שידע בבירור שהכהן נמצא בחדר אחר סגור, וכן אין לפתוח את החלון כשיש כהן בביתם אם אינו בקי בהלכות או שאינו מכיר היטב את צורת הבנין מבחוץ, כי לפעמים יש גג בולט מעל כמה חלונות בבנין, ומחבר בין הדירות, ואם פתח את הדלת או את החלון הכשיל הכהן באיסור דאורייתא של "לא יטמא".

3) וכן נהג הסעות שמסיע אנשים לבית החולים ויודע שיש כהן ברכבו, אסור לו לעבור תחת הגשרים המחוברים לבתי החולים, אע"פ שהכהן מגיע בהיטר לצורך פיקו"נ וכדו', אבל המעבר תחת הגשר אינו נצרך לפיקו"נ. [מצוי מאד בטנדר של אירגון החסד "אתה עימדי" לביה"ח תה"ש שהרכב עובר פעמיים תחת שני גשרים טמאים].

4) כמו כן אם עולה במעלית של בית החולים ויודע שיש עימו כהן במעלית, והכהן עולה לקומה 4 לצורך פיקו"נ וכדו', והישראל עולה לקומה 2, אם יודע שמצוי טומאה בקומה 2, אין היתר לישראל לחוץ על הכפתור של קומה 2 כי מכשיל בכך את הכהן כשהמעלית נפתחת בקומה 2. [אמנם כשאנו יודע שיש עימו כהן במעלית לכא' אינו צריך לחשוש שמא יש כהן כיון שיש אנשים מועטים וכו'].

5) מעשה באדם שנקטעה אצבעו בתאונת דרכים, ותפרו לו את האצבע בבית החולים, והורה מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שכל זמן שהאצבע לא התאחתה לגמרי אסור לו ללכת לבית הכנסת ולכל

מקום שיש חשש שישנם כהנים, כגון אם יש לו שכנים כהנים צריך לחפש דירה אחרת ולציין שם "טומאת כהנים".

6) ישנם קברי צדיקים שסידרו שם מקום לכהנים סמוך לקברים, ע"י שעשו חריץ בתקרה לאורך כל החדר, כדי שלא יעבור טומאה מחצי הדר זה לחציו האחר, וחובה על כל א' להיזהר שלא לעבור מתחת החריץ, כי ברגע שיש אדם שגופו תחת שני חצאי החדר, הטומאה עוברת לחציו השני של החדר, (כמב' במשנה אהלות פ"א מ"ג) ונמצא שברגע אחד טימא את כל הכהנים שבחציו שני של החדר, וכן הכהנים צריכים להיזהר שלא להיות במקומות שאנשים לא נוהרים בזה. ע"י טעם ודעת פ"ח מטו"מ ה"ג.

כתב הרמב"ם (פ"ח מטו"מ ה"ט) "כל המוצא קבר או מת או דבר שמטמא באוהל מן המת חייב לציין עליו כדי שלא יהיה תקלה לאחרים".

ודבר זה נוגע בהרבה מקרים, ונציין כמה דוגמאות.

1) אם נודע על מת בבנין מגורים, מצוה על מי שיכול לתלות מודעה בכל צדדי הבנין שהכניסה לכהנים אסורה, וכן אם הבנין בולט החוצה ומתחת הבנין יש מעבר בין העמודים, כפי שמצוי בבנינים שיש מתחתם חנויות, יש לתלות מודעות על העמודים ש"אין מעבר לכהנים" וכדו'.

2) מצוי מאוד באיזורים צפופים (כמו בבני ברק) שיש חיבור אהל טפח בין הבנינים ע"י ענפים, ולפעמים טומאה בבנין אחד אוסרת 6-7 בנינים ולפעמים יותר, וחובה לתלות מודעות גם בבנינים אלו, וכן להתקשר לכהנים שבבנינים הסמוכים שבדרך כלל לא יודעים שיש טומאה בבנין אחר, וגם לא יודעים כלל שיש חיבור בין הבנינים.

3) אם יש נפל ח"ו בבית, חובה לכתוב מודעה בכניסה לבנין על איסור כניסה לכהנים, וכן בבנינים הסמוכים המחוברים וכו"ל, וכן ליידע את השכנים הכהנים. [אי"ה בגיליון הבא יתבאר כמה עצות כדי שהנפל לא יטמא הבית והבנין וכגון להוציאו דרך החלון ועוד אופנים].

4) וכן כשעושים קטיעת יד או רגל רח"ל בבית חולים, מצוי שאחד מקרובי המשפחה לוקח את היד או הרגל לביתו עד שיבואו ה"חברא קדישא" לטפל בקבורתם, וצריך להיזהר לבדוק שאין כהנים בבנין, וכן לתלות בבנין ובבנינים הסמוכים לפני שמכניסים את האיברים לבנין.

5) כשנמצא בבית חולים ורואה שנתקלקלה הסגירה החשמלית או הקפיץ הסוגר את הדלת שהותקנו על מנת לבודד את הטומאה במנהרות המחברות בין בנין לבנין ובין המחלקה לחדרי המדרגות וכדו' מצוה לסגור הדלת [כשמצוי טומאה]. ובמקרה תקלה, להודיע לרב בית החולים ע"מ שיסדרו את התקלה, וכשרואה שהניחו חפץ כדי למנוע סגירת הדלת - זיינו ויאפשר לדלת להיסגר.

ולכן חובה על כל אחד בין כהן בין לוי בין ישראל ללמוד דינים אלו בדיוק כמו שלומדים את כל ההלכות הנוגעות למעשה, ולהיות בקיאים בפרטי ההלכות.

וראוי לדעת מתי יש חיבור בין הבנינים, ובאיזה מקומות יש חששות לטומאת כהנים ועוד ועוד, וכן צריך ליידע את הנשים שג"כ מצוות שלא לטמאות כהנים, ואם אינם יודעות את עיקרי הדברים יכולות להיכשל בקל ח"ו. ובזכות לימוד הדינים נזכה שבמהרה יקוים בנו "ובילע המוות לנצח" ונזכה כולנו לחיי עד.

תגובה למאמר שהתפרסם במדור "אמור ואמרת" בגליון ב' א

המעביר נפטרים במנהרות ובגשרים מבטל את תקנת "מצינין על הקברים"!

מאת הגאון רבי מרדכי אליהו סלושץ שליט"א מה"ס "אורחות דעת" ב"ח

ל', ברוב הקבוצות יהיו כהנים - לפי האומדן כשבעה אחוז הם כהנים, כמוכן בעוונותינו כשרוב ישראל מומרים בשוגג או כמזיד חשש החללות גובר, ובכה"ג אין איסור טומאה אבל עדיין מסתמא כמעט אין אוטובוס שאין בו כהן, ועכ"פ זה ודאי שאין רוב אוטובוסים שאין בהם כהן.

לנידון זה - אם לדון כל אדם בפני עצמו או לדון את כולם יחד - יש ראיות לכאן ולכאן וכבר האריכו בזה ואכמ"ל. ואם נחשוש שאין כאן רוב, יהיה אסור להעביר מת תחת כל גשר כשבאותו זמן נמצא גם אוטובוס תחת הגשר. [רק אולי יש כל דפריש לדון שרוב כלי הרכב שבכביש אינם אוטובוסים].

וכל זה מעיקר הדין, אבל כבר הביאו בגליון הנ"ל שחז"ל חייבו לציין את הקברים מחשש מכשול טומאה, ונפסק ברמב"ם ואם חייבו לציין קברות שבצידי הדרכים שהחולכים ושבים מועטים, כ"ש שמוטל לסלק טומאה מהגשרים. וק"ו ב"ב של ק"ו שאסור להוליך את המת תחת הגשרים, וזהו היפך הגמור וביטול תקנת ציון הקברים. והרי אסרו למכור לעכו"ם בגד שיש בו כלאים מחשש שימכרנו לישראל, ולא סמכו על רוב קונים עכו"ם, ובודאי שבהולכת מת תחת גשרים המכשול גדול בהרבה ממכירת כלאים לנכרי. וצע"ג אי אריך להעביר את המתים במקום מכשול כדי להגיע לקבר הרצוי לכבוד המת. ובודאי שעכ"פ צריך למעט בהולכה תחת גשרים, או להובילם בשעות שאין הרגל מצויה כגון בשעות הלילה המאוחרות. תגובות רבות קיבלנו בעניין זה, ואי"ה יופיעו בגליונות הבאים.

בגליון שאל נא גליון ב' עמוד 11 הובאה פניית הרבנים הג"ר נתן קופשיץ שליט"א והגרמ"ש קליין שליט"א ועוד רבנים שליט"א לאנשי הח"ק שלא להוביל מתים דרך מנהרת "הראל" בכביש ירושלים - ת"א מחשש כהנים השוהים במנהרה בזמן העברת המת. ומינה משמע דבשאר גשרים אין איסור להוביל, ולענ"ד כמעט שאין הבדל בין הגשרים, ומן הראוי שלא להוביל כלל מתים תחת הגשרים, וכמו שיתבאר.

והנה הנידון בהולכה תחת הגשר מתחלק לשנים, א' האם מותר לכהן ללכת תחת גשר או שעליו לחשוש שבשעה זו עובר מת תחת הגשר, ובזה בודאי שיכול לסמוך על רוב מכוניות שאין בהם מתים, דכולם ניידים וכל דפריש מרובא פריש.

והנידון השני אם יכול המוביל את המת להוליך את המת תחת הגשר, ולסמוך שהעוברים תחת הגשר אינם כהנים, שהרי רוב בנ"א ההולכים בדרכים אינם כהנים, וכל דפריש מרובא פריש.

עצם הנידון אי אולינן בחשש דלהבא אחר הרוב [דהיינו בחשש שמא בעוד המת תחת הגשר לא יעברו שם רק הישראלים], מבואר ברעק"א דמאי פ"ג מ"ד דאולינן ביה בתר רוב, עיין שם.

ולפנינו עוד נידון, אף אם על כל אדם יש רוב שאינו כהן, אבל היות שבהעברת המת הרי הוא מכשיל כמה בנ"א, שמא אין כבר רוב, שהרי אם נבדוק קבוצות בנ"א של כ' או ל' אין רוב שאין בניניהם כהנים. ואדרבא אם נחלק את כל העוברים ושבים לקבוצות של ל'

בירורי הלכה בדיני טהרת הכהנים

הוראות ממרן הגר"נ קרליץ שליט"א בענין כניסת כהנים לבי"ח

[הדברים היו למראה עיניו קודם הדפסתם]

כניסת כהנים לבתי חולים שיש בהם מעט נפטרים:

א. אותם בתי חולים שע"פ בדיקה נתברר שיש בהם רק נפטר אחד בשבוע בממוצע, מותר לכהן להכנס לכתחילה, ואינו צריך לחשוש שמא באותו זמן יש שם מת, מכיון שהוא מיעוט שאינו מצוי.

ב. ובאותם בתי חולים שיש חמש נפטרים ויותר בשבוע בממוצע, אין לכהן להכנס כלל, עד שיברר שאין שם מת.

ג. ובאותם בתי חולים שיש בין שנים לארבעה נפטרים בשבוע בממוצע, צ"ע האם מותר לכהן להכנס לכתחילה או שמא יש לחוש שמא יש שם מת. אשת כהן מעוברת:

ד. אשת כהן מעוברת שנודע שעוברת זכר אסורה ללדת בבי"ח שיש שם מת. אא"כ יש בזה משום פיקוח נפש.

ה. אשת כהן מעוברת אף שנודע שעוברת זכר, מ"מ מותר לה ללדת בבי"ח שיש שם ספק טומאת מת. כיון שיש ספק ספיקא, ספק טומאה וספק נפל. ודינא הכי אף אם ידוע לה שתצטרך לשהות שם עם התינוק זמן רב, אף שיש להניח שמסתמא בזמן ארוך תתחדש טומאה כמה וכמה פעמים, מ"מ מותר לה להכנס לכה מצב שאינו ודאי טומאה.

(נמסר למערכת ע"י הרה"ג רבי א. י. ר. הכהן שליט"א)

בענין נסיעה במנהרות

יש לעורר לגבי כהן הנוסע באוטובוס ורואה שרכב ח"ק הנוסע לפניו נכנס למנהרה ויש נפטר בתוך הרכב צריך הכהן לדרוש מהנהג שיאפשר לו לרדת לפני שהאוטובוס נכנס למנהרה [ויש לדון באופן שמסתפק האם יש נפטר ברכב]. ויש להסתפק בכהן שראה רכב ח"ק שנכנס למנהרה, וכעת הוחזק המקום בטומאה, האם צריך לברר שיצאה הטומאה או אפשר לסמוך שלכתחילה הוחזק טומאה רק עד לזמן שרגילות שיצא מהמנהרה.

(הרה"ג רבי דוב כהן שליט"א, ישיבת מיר ירושלים)

טומאת מגורי גויים באתרי בנייה בזמן הזה

ברוב אתרי הבנייה ישנים גויים בבנין תוך כדי הבנייה, ויש לעיין האם לכל הבתים הללו יש דין מדורות עכו"ם שמטמאים באהל? [לגבי איסור כהנים במדורות עכו"ם, עיין ר"ש אהלות פי"ח מ"ח, ועי' חו"א אהלות סי' כ"ה אות י', ועיין טעם ודעת טומאת מת פרק י"א ה"ז].

בענין יציאת כהנים לחו"ל

הוראת מרנן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל והגרח"פ שיינברג זצוק"ל ולהבחיל"ח הגר"נ קרליץ שליט"א שאסור לכהנים לצאת לחו"ל שלא לצורך מצוה. מתוך הספר "טהרת הכהנים" עמ' ק"ב וראה בהרחבה בגיליון זה בעמוד 3 במדור "אליבא דהלכתא".

הובלת מתים במטוסים

יש לעורר בענין הבאת הנפטרים מחו"ל לא"י במטוס שרובו יהודים [500-400 נוסעים] ומסתבר שיש בתוכם לפחות כהן אחד כמצוי בד"כ בציבור כזה גדול. והפתרונות שעושים למניעת העברת הטומאה אינם מוסכמים על הפוסקים, ונמצא שמכשילים הכהנים.

מקורות לעיון: קונטרס ברכת האהל [שבסו"ס טעם ודעת - על הרמב"ם טומאת מת] סעי' ל"א וס"ק ק"ט.

תגובות

לכבוד הארגון החשוב והנכבד "אמור ואמרת", להזהיר גדולים על הקטנים.

הנני מודה לכם מקרב לב על המפה של בית החולים תל השומר, מכיון שהיה אמור להיות לבני הי"ו שם בדיקה (בבנין ילדים החדש, בדבר שאין בו נחיצות), וביטלתי את התור למרות שהוא נקבע לאחר טרחה מרובה וזמן ארוך, וכעת שמחתי לראות שאכן בנייני הילדים והגישה אליהם כרוכה באיסור של טומאת מת.

אשמח לקבל כל חומר נוסף בענייני טהרת הכהנים, וכן את גליונותיכם החשובים והמועילים, וכמובן את המפות של המקומות האסורים והמותרים לכהנים.

ויה"ר שתרבה הטהרה בישראל, ויקוים בנו מקרא שכתוב מקוה ישראל ה'.

פנחס בן שמעון

נ.ב. ראוי לעורר גם על טומאת ארץ העמים ומגורות העכו"ם, שאינן ידועות די צרכן לכהנים רבים, ועי' נדרים יט: נד: שאפ"ל גוש עפר שהובא לא"י מארץ העמים טמא, ובביאורי הראשונים בגליון הגמ'. ועי' בפירוש המשנה להרמב"ם אהלות פ"ב מ"ג. ואכמ"ל.

[הערת המערכת: כהן הזקוק להיכנס לאחד מבנייני ביה"ח יכול לבקש בירור נוסף על מצב הבנין. ויתכן שישנם אפשרויות מסוימות שיוכל להיכנס, פרטים בטל: 0504112831 או 0504116295.]

מכתב הרבנים שליט"א

בענין העברת הנפטרים במנהרות

בס"ד אדר תשע"ז

על קדושתם של כהנים

באנו בזה לעורר את אנשי החברא קדישא שליט"א העוסקים במצות הלוויית המת - גמילות חסד של אמת, שכשמובילים נפטר לירושלים או מירושלים יש לנסוע דרך כביש 443 ולא דרך מנהרות כביש מס'1 משום שכשנכנסת המכונית עם הנפטר למנהרות החדשות (מנהרות הראל) הרי מטמאים בזה את כל הכהנים הנוסעים שם באותו רגע.

ויה"ר שנזכה במהרה לגאולה השלמה בב"א.

ובזה באעה"ת,

שלמה זלמן אולמן משה שאול קליין

רבנים נוספים הצטרפו למכתב זה, ולע"ע לא הגיעו שמותיהם למערכת. וכן התפרסם שהגר"נ קופשיץ שליט"א כתב מכתב כעין זה.

דברי הסבר להודעת הרבנים:

לאחרונה עובר כביש 1 בתוך המנהרות ארוכות (800 מטרים) באופן שכל הזמן יש שם עשרות אנשים (או יותר) וקרוב לודאי שיש שם כהנים, ונכשלים הכהנים בטומאת מת ואף שאין הכהן יודע מ"מ הרי אסור מדאורייתא לכהן להיטמא אפילו כשהוא ישן, ולכן יש לנסוע דרך כביש 443. וראה עוד בהרחבה במאמרו של הגאון רבי מרדכי אליהו סלושץ שליט"א (בעמוד 12).

כניסת כהנים לבתי חולים

הרה"ג ר' דוד הכהן מונק שליט"א, ראש בית הוראה לטהרת כהנים

מענה טלפוני: 02-5710625

פרק א' - מקורות הטומאה בבתי חולים

ו. בנק לאיברים - בין לאיברים מן המת, או בכזית בשר מן המת. (עיין רמב"ם טומאת מת פרק ב' הלכה א').

ז. וכן נשים במצב לפני הפלה - כאשר עדיין העובר בבטן אמו האשה מטמאה את הבית (עיין רמב"ם פרק כ"ה הלכה ח'), והיא מצויה במחלקת נשים ויכולה לשהות שם זמן רב.

ח. בחדרי הרופאים - מצוי שהם מחזיקים דברים לנוי שעשויים מעצמות ושלדים (עיין שם ברמב"ם פרק ב').

ט. בגדים הספוגים מדם נפטרים - בגד שנספג בדם נפטר מטמא באהל (עיין רמב"ם פרק ד' הלכה י"ג), נמצאים בבתי החולים במקום כביסה וכו', וזה א"כ מצוי באופן תמידי.

לסיכום, כאשר מצרפים את כל מקורות אלו ביחד במקום אחד, ואפילו רובם, הרי יש לחשוש שמצוי שם טומאה באופן ודאי בכל שעות היום, או לפחות ברוב שעות היום.

ישמעתי ממרן הגר"ש אלישיב זצ"ל שבאופן שניקה את היום ונמצא שרובה בטומאה חשיב כודאי טומאה כל הזמן. ואמנם בתי חולים בחו"ל רוב הטומאה זה מגויים ולכן זה ענין שונה, ועיין יו"ד שע"ב סעיף ב' ורע"א שם וחזו"א ועוד.

הנידונים הנוספים יתבארו בעז"ה בגליונות הבאים.

ב. נפלים - עיין רמב"ם טומאת מת פרק ב' הלכה א'. זה מצוי בחדרי לידה, חדרי ניתוח ועוד, ובהם אין לבתי החולים ענין לפנותם מיד אלא פעם ביום וכדו' ולכן שוהים זמן רב, ועוד גם כאשר מצויה הוראת הנהלה לפנות נפלים זה לפי כללי הרפואה שמחשיבים נפל משלב הרבה יותר מאוחר מאשר דין התורה הקדושה כמו כן מהלך פינוי הנפלים נעשה הרבה פעמים דרך בית החולים ובשעת הולכתו הרי מטמא.

ג. איברים מאדם חי - אשר נקטעו ח"ו והם מטמאים כמת עצמו, כמבואר ברמב"ם טומאת מת פרק ב' הלכה ג' ודבר זה נמצא בעיקר בחדר ניתוח, אבל זה יוכל לשהות הרבה מאד שעות עד לפנוי הדבר למקומו. וכן אם הולכתו לחדר מתים נעשה דרך מסדרונות בית החולים, וכן אותם איברים שנלקחים לבדיקה ושוהים זמן רב.

ד. גוסס - השו"ע יו"ד סימן ש"ע שאסור לכהן להיכנס לבית שיש בו גוסס, ומקורו בגמ' בסוטה ודין זה נאמר גם באהל. ברור שיש מקום לומר שבבית החולים במיוחד בטיפול נמרץ יש חולים שמצבם כזה.

ה. בית ספר לרפואה - מקור לטומאה נמצא בבית ספר לרפואה, המצוי בבית החולים, והטומאה נמצאת תמיד בכל ימות השנה וכל היום.

דין זה הוא מעשי מאד מאד לכהנים ומיוחד לא"י, ובאנו לכאר קצת הענין, ואין אנו נכנסים לדון על בתי חולים באופן פרטי אלא יסודות השאלות בענין חמור זה.

ונחלק זה לכמה נושאים: א. מהם מקורות הטומאה בבתי חולים. ב. איך מתרחב מקום הטומאה לשאר חלקי הבנין. ג. איסור כהן להיטמא בזמן הזה. ד. החיוב להוציא ממון כדי למנוע טומאה.

א. מקורות הטומאה בבתי החולים

ראשית נפרש מהן הסיבות שמהם יש מקום לטומאה בבית חולים, ורבים הם:

א. נפטרים - מצוי בהרבה מקומות שיש כמה וכמה נפטרים ביום, ונמצאים כמה שעות במחלקה במקדם הפטירה וזה יוכל לקחת כמה שעות, ולפעמים לבקשת המשפחה מעכבים את הנפטר זמן רב יותר. ב. בשעת העברה לחדר מתים מובל המת כתוך הבנין כאשר אין ידוע מקומו. ג. חדר מתים עצמו אמנם חדר זה הרבה פעמים נפרד מהבנין אבל לא בכל המקומות, ולכן יש לברר מקומו והאם באמת נפרד מבית החולים. לסיכום באופן שנחשב את כל שעות היום והלילה נמצא שרוב גמור של היממה יש טומאה זו.

עדכונים מהרה"ג ר' יוחנן לומברד שליט"א - בית הוראה לטהרת כהנים ירושלים

- א. בבית חולים אסף הרופא בודדו את בנין שמיר (הכולל מחלקות שונות, ביניהם אורטופדיה) באופן שכהנים יכולים להכנס ללא חשש. בקרוב יחליפו את אחד המחיצות ובאותם ימים יהיה אסור לכהנים להכנס, לכן רק אחר כך נפרסם את פרטי ההיתר. בינתיים יכולים כהנים לברר עם רב בית החולים לוודא שהמצב עדיין תקין [טל' 0587322289].
- ב. בית חולים אסותא רמת החייל היה נקי ממקורות טומאה עד שהעבירו את ההפלות לתוך הבנין, לכן אין להכנס לשם בלי סיבה מספקת. הנצרך למקום מסיבה מספקת יזהר ללכת רק בשעות שאין הפלות יזומות רח"ל.
- ג. חברת התעופה יונייטד התחילה להטיס נפטרים מנוארק (שבמדינת ניו ג'רסי סמוך לנוי יורק) בתדירות גבוהה יחסית. רצוי להימנע מטיסה זו בפרט בימי ראשון בשבוע.
- ד. בנמל התעופה קורה לפעמים שמטוס שנחת עם ארון מתחבר לבנין כמה שניות לפני שהוציאו את הנפטר. המקרים הינם מועטים מאוד ואינם צפויים מראש כך שאין צורך לחשוש לזה.

נקודות להשגת מפות של הערים חיפה וטבריה עם סימון הרחובות והכבישים האסורים במעבר לכהנים

נערך ע"י ארגון "טהרת הכהנים"

המפות נחוצות מאד לכהנים הנוסעים לטבריה, ולכהנים הנמצאים ברכסים הנוסעים לחוף הים בחיפה ולכל העוברים באיזור "דגן" מגורות החיטה, ובית הקברות הישן ליד ציון רבי אבדימי דמן חיפה. ומי שיכול לטפל בתח"צ שלא תעבור במקומות האסורים אשרי חלקו.

כמו"כ ניתן להשיג את הספר "טהרת הכהנים" - שו"ע לכהנים, שיצא ע"י האגודה, ברח' סוקולוב 28 משפ' אנגל טל' 050-4174710, או 03-6169183 ניתן להתעדכן בטלפון הנ"ל על נקודות הפצה נוספות.

ירושלים:	אלקנה 2ב'	משפחת זילבר	02-5375585
	סנה"מ 107 ב'	משפחת זילבר	02-5820164
	הרשלר 6	משפחת מונק	02-5710625
רמות:	מירסקי 17	משפחת שטרן	052-7601041
נוה יעקב:	דב בר יקר 419	משפחת אנגל	077-7041732
בני ברק:	סוקולוב 28	משפחת אנגל	050-4174710, 03-6169183
	יונה הנביא 22	משפחת זילבר	03-6196180
	הגר"א 13	משפחת אנגל	03-6191796
	דמשק אליעזר 2	משפחת קרביץ	03-6748050
	גוטליב 7	משפחת רפפורט	077-7665541
אלעד:	יהודה הנשיא 22	משפחת דויטש	03-9327008
חיפה:	ברל 11	משפחת שטרן	04-8120033
רכסים:	הדקל 3	משפחת דוד	04-9847043
קרית ספר:	אבני נזר 2	משפחת מאינץ	08-6289299
רחובות:	עזרא 17	משפחת גליקסמן	054-8596519

מציינים על הקברים

רשימה חלקית של בתי החולים - בעיקר באזור גוש דן - שבחלק מביניהם ישנם חששות טומאת מת (נערך ע"י "אמור ואמרת"): בגיליון הקודם נכתב בס"ד מעט על ביה"ח תל השומר ועל הבניינים המחוברים זה לזה ע"י מנהרות וגשרים וכדו'. וכחמשך לזה קיבלנו את רשימותיו של א' התי"ח שליט"א העוסק בענין שבדק בעצמו כמה בתי חולים ואת הבניינים הנלווים אליהם. מטבעם של דברים ישנם שינויים, דלתות נוספות מעת לעת ודלתות אחרות נשברות או נעקרות, נוספים גגונים וצינורות חדשים וכדו' ומכיון שלא הספקנו לבדוק שוב את הרשימות ע"כ איננו מפרסמים את פרטי הרשימות לפני בדיקה נוספת המעודכנת לתאריך כתיבת הגיליון. ובכל זאת מכיון ששמענו מכהנים רבים שפירסום המקומות הבעייתיים הביא להם תועלת, על כן נפרסם את שמות בתי החולים שברשימות שבידינו והנצרך למקומות אלו יברר קודם כניסתו, על אחריותו האישית!

(1) תל השומר [ראה מפה מפורטת בגיליון הקודם]. כמו"כ נוספו ידיעות רבות: בפתלוגי - טומאה קבועה "סוטל"צ" המגיעה לבנין המרכזי [בית הכנסת, מיון, לובי, מרפאות חוץ, אם אר אי, ועוד]. כל המנהרות התת קרקעיות כנ"ל, וכן ביגנטיקה בבנין נשים - יולדות טומאה קבועה כנ"ל. בבנין 'שיקום מבוגרי מצויים נפטרים בכמות המצריכה - לדעת הגר"נ קרליץ שליט"א - בדיקה קודם הכניסה האם אין כעת מת בבנין. עיניים: לא נתברר עדיין.

(2) איכילוב ובניינים רבים באזור - יש פירוט נרחב ברשימות. [בידנה' ישנה הפרדה מסוימת ויש לברר על תקינות ההפרדה ב'מנהרה', לידיעת הכהנים הנכנסים והיוצאים ל'דנה' לא להיכנס ולצאת למתחם ביה"ח מהכניסה הראשית! כיון שנכנסים תחת אוהל ביה"ח הגדול, אלא להיכנס לביה"ח בכניסה ברח' הנרייטה סולד (בלילה בד"כ סגור)].

(4) אסותא בימי שני ורביעי בסניפים: רמת החייל, השלום (יגאל אלון 96), ראש"צ. [ויש לברר אם אין שינויים.]

אסותא אשדוד [בימי חמישי, ויש לברר אם אין שינויים.]

אסותא חיפה - יש נפלים ויש לברר, וגם על כל המתחם.

(4) בילינסון [בשניידר - מותר] * ראה מסגרת למטה

(6) קפלן - רחובות (כולל ילדים החדש)

(7) וולפסון - חולון - כולל הקניון

(8) ביה"ח מירב - בת ים וכל המרכז המסחרי והאולמות שם [רח' העצמאות 67].

(9) בית החולים העמק - עפולה

(10) מדיקל סנטר הרצליה

(11) אסף הרופא - צריפין - בניינים: כהנוב, עליזה בגין, מיון, חדר ניתוח.

[בנין שמיר (אורטופדיה, נוירולוגיה, אף אוזן גרון, פלסטיקה, מרפאת כף רגל) הופרד מהטומאה. אמנם ייתכן כי בתקופה הקרובה יהיו שינויים לכאן ולכאן ויש לברר אצל רב בית החולים 0587322289. טלפון נוסף לברורים: 0542920903.]

(3) 'בית נח' זבוטינסקי בן גוריון, מרכז רפואי נ.א.ר.א. - יש ימים עם טומאת כהנים ויש לברר במס' 0504112831.

(12) כבישים רבים הסמוכים לבית הקברות נחלת יצחק גבעתיים - תל אביב, אסורים לכהנים מחמת העצים הרבים, העוברים שם, והבאים לציון הרבי משטפנטש יש להיזהר - פירוט ברשימות.

(13) בביה"ח "שערי צדק" יש תקלה של "סוף טומאה לצאת" ממקום מסוים ולע"ע עדיין לא ידוע שהענין סודר.

(14) ביה"ח פוריה טבריה - נצרך בדיקה ומי שיכול לסייע בשיתוף עם ההנהלה לברר האם מחלקת יולדות מותרת לכהנים.

כל סיוע יתקבל בברכה ויסייע להרבות טהרה ולמנוע מכשול; הן סיוע כספי, הן בהסעת הרבנים הבודקים לביה"ח וכדו', הן בהשאלת רכבים, או בסיוע ציבורי וכדו'.

והי בהם

במקרה פיקו"נ ואפי' ספק פיקו"נ,

חובה להתפנות לבית חולים!

וכנ"ל בליווי או שמירה בחולים אלו -

כשאין אחר. וכנ"ל ביולדת.

בסכנת אבר ובשאר אופנים ישאל לחכם.

מעשה שהיה

[אין בפירסום מעשה זה נקיסת דעה בנושא ההלכתי שבסיפור]

מעשה שהיה בכהן שגדל לו גוש קטן בפניו, ודרש ברופאים ואמרו לו שזה מסוכן והוא חייב ללכת לבית החולים לעבור טיפול רפואי כדי להסירו. אולם הוא כהן, וכהן אסור לו להיכנס לבית החולים שמצוי שם הרבה מתים, ואף שמוטר ליטמאות למתים במקום שהדבר כרוך בפיקוח נפש, מ"מ הסתפק הכהן שמא כיון שהוא יכול לעשות דבר זה באופן פרטי, הוא מחוייב לעשות זאת באופן פרטי אף שזה יעלה לו ממון רב והעיקר לא להיכנס לבית חולים, דהרי נפסק להלכה שאדם חייב להפסיד כל ממוןו והעיקר לא לעבור על איסור אפי' דרבנן, וא"כ אף שהכהן מצוי בפיקוח נפש, מ"מ כיון שהוא יכול להציל את עצמו באופן המותר הוא מחויב לעשות זאת אף שזה יעלה לו ממון רב והעיקר לא לעבור על איסור תורה.

הלך הכהן ודרש ברבנים וראה שנחלקו בזה. החליט הכהן שלמרות שמצד הדין יתכן שמותר לו להיטמא באופנים מסוימים, כיון שהזדמן לו מקרה נדיר לקיים רצון ה' ואהבת את ה' אלוהיך... בכל מאודך, שמח שיעשה את הטיפול באופן פרטי לקיים רצון ה'.

והלך לפרופסור גדול שעושה את הטיפול בקליניקה שלו באופן פרטי ודרש ממון רב, מ"מ הולך הכהן בשמחה כיון שהוא יודע שזה לרצון לה', והנה זה פלא לאחר שהוא עובר את הטיפול אומר לו הרופא שהוא החליט שהמטופל האברך מוצא חן בעיניו ולא רוצה שישלם לו על הטיפול כלום. ושיבוא להמשיך את כל סדרת הטיפולים, הכל חינם אין כסף. וכששמעו זאת המזכירות אמרו שהם כבר הרבה שנים כאן, ומעולם לא קרה מקרה כזה שהרופא יעשה אפי' הנחה קטנה וזה פלא גדול אצלם שהוא לא דורש כסף.

ויש לציין שהרופא לא ידע את המקרה שהוא כהן והוא מגיע לכאן להינצל מאיסור ורואים בחוש שאם אתה מבטל רצונך לעשות רצונו הוא מבטל רצון אחרים לעשות רצונך. **הוספת המערכת:** שמענו מאברך כהן הלומד עימנו בכולל שאף הוא עבר מעשה דומה, והציעו לו לפנות ללשכת שר הבריאות הרה"ח ר' יעקב ליצמן שליט"א והסביר לעוזר השר את הסיבה שמחמתה לא יכל לפנות לביה"ח.

ותוך כעשר דקות! קיבל טלפון שהענין סודר וקופ"ח אישרה את הטיפול באופן פרטי. ויבורכו העושים והמעשים הדואגים באמת לציבור שומרי התורה והמצוות לבל יעברו בלאו ד"לא יטמא", ומסייעים לכהנים לקבל מאת קופות החולים טיפול רפואי במקום שמותרים להיכנס אליו.

* תקלה בדרך לביה"ח שניידר - בטיפול, נא לעקוב אחרי העדכונים

בתמוז תשע"ז ראיתי שיש עצים על המדרכה ברח' ז'בוטינסקי סמוך לפינת קפלן שמאהילים על חצר ביה"ח. שני העצים האחרונים בעייתיים, העץ האחרון מאהיל על קרוון שהטומאה עוברת אליו מביניי ביה"ח דרך שני קוי צינורות ארוכים [יותר היה כדאי לעצור את הטומאה מיד ביציאתם של הצינורות מבנין ביה"ח ע"י בניית קיר תחתיהם ואז היינו מרויחים שכל השטח שתחת הצינורות והבניינים הצמודים אליהם יהיו טהורים, ואז גם נרויח שעשרות העובדים שם ישארו טהורים (ובודאי יש שם גם כהנים שרוב הזמן הם מחוץ לבנין ביה"ח ואילו הצינורות הגייל לא היו נטמאים כלל). אלא שצריך הרבה רצון טוב מצד ביה"ח כדי שישכימו לבנות שם קירות אלו.] ועץ אחד לפני האחרון מאהיל על יריעת ברזנט שגם היא מגיעה לבנין שנטמא ע"י הצינורות. רב ביה"ח אמר שטיפל בזה, וכרגע אסור לכהנים לנסוע בכל קוי האוטובוס הפונים מז'בוטינסקי ימינה לקפלן (לביה"ח שניידר), וכנ"ל גם בהליכה רגלית.

מסיבה נוספת אינם יכולים לנסוע עם - משום שברח' קפלן כ-100 מטר אחרי פינת ז'בוטינסקי ישנו עץ שמאהיל על המדרכה ומסלול אחד של הכביש ואולי גם על המסלול השני (המדובר בשני המסלולים לכיוון דרום אבל שני המסלולים לכיוון השני אין בהם בעיה). עץ זה (הממהה בעיה כבר שנים רבות לדברי ר"מ שפיגל מהחברא קדישא) מאהיל על שיחים שהם מגיעים עד עץ שענפיו מגיעים לבית ההלויות וחדר המתים, רב ביה"ח אמר שטיפל בענין.

בינתיים כהן שמגיע באוטובוס מכיוון ב"ב ירד בתחנה של בילינסון מיד אחרי הגשר להולכי רגל, ויחצה את הכביש על הגשר וימשיך לכיוון הרמזור שם יחצה את רח' מלכה (שהוא המשך רח' קפלן) ומיד אחרי יחצה את ז'בוטינסקי וילך ברח' קפלן ולא יחצה את הכביש (של קפלן) עד שיעמוד מול "דודוף" או מול "שניידר" שאז כבר ודאי עקף את העץ הנ"ל.

אפשרות נוספת: אחרי שיוצא בתחנה הגייל יחזור לאחוריו ויכנס בכניסה הראשית לבילינסון (ולא בכניסה הקטנה הסמוכה לתחנה) וילך לשניידר דרך החצר של בילינסון. אפשרות זו טעונה וזירות יתירה שלא להכנס לשום אהל וחשש אהל של בילינסון ח"ו. מי שבא במכונית פרטית יכנס לכניסה האחורית של שניידר מבלי לעבור ברח' קפלן, ואם נוסע במכונית יבקש כך מהנהג.

מציינים על הקברים

לפני כשבועיים בא' מההללויות שנערכו בבית הללויות "שמגר" בירושלים, בלויית הרבנית מרקוביץ ע"ה, נכחו במקום הגר"י קופשיץ שליט"א והגר"ר מתתיהו הלברשטט שליט"א, וכשהמתנינו מחוץ לבית הללויות – משום היותם כהנים – שמו לב שמדרכת הרחוב נכנסת מעט בשיפוע מתחת למשקוף הבנין ונמצא שכהן שאינו נזהר כראוי ומהלך בצמוד לבנין כשעובר בסיבוב נכנס תחת אוהל המת. הרבנים שליט"א קראו מיד למנהל בית הללויות הרב אייזנבאך שליט"א וביקשו ממנו לצבוע את המקום בצבע בולט המרחיק את הכהנים מלהתקרב למקום. בס"ד הרב אייזנבאך שליט"א טיפל בבעי' במהירות ובשבוע שלאחמ"כ כבר קיבלנו תמונות של בית הללויות והכניסה אליו, כשהיא צבועה ומסודרת ובנוסף הביע המנהל את רצונו להשים במקום שלט קבוע "אזהרת כהנים" למקרה שהצבע ישתפשף וירד. כה לחי. וממנו יראו וכן יעשו להיזהר ולהזהיר שלא תבוא תקלה לשבט משרתי השם ח"ו.

תורה תמימה

לעילוי נשמת

הגאון הגדול ר' שמואל יעקב ב"ר יששכר דב בורנשטיין זצ"ל
 בל"ג בעומר האחרון נפער חלל בעולם כאשר איבדנו את **הגאון הגדול ר' שמואל יעקב בן ר' יששכר דב בורנשטיין זצ"ל**, אחד מהדברים שניתן ללמוד מראש הישיבה זצ"ל זהו הלימוד של הסוגיות בשלמות עם כל פרטיהם ודקדוקיהם, והנה הרבה מאיתנו מחפשים את ה"מחייב" ללמוד מסכת אחת או לברר ענין אחד בשלמות הן מצד שלמות בהיקף הענין, והן מצד שלמות ההבנה ובהירות ושיהיו הדברים מחודדים בפינו כמצוות התורה "ושנתתם" שיהיו הדברים מחודדים בפיך, שאם ישאלך אדם אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד.
 פונים אנו בזאת לכל מאן דבעי להצטרף לקבלה מאוחדת ע"י שכל אחד יבחר ענין אחד או פרק אחד וכדומה שאותו מקבל על עצמו בל"ג להשתדל ללמוד בשלמות ולחזור עליו כראוי ולקנותו קנין נצחי. ויהא רעוא קדם רבון כל עולמים שנזכה לשלמות בכל חלקי התורה ותרבה התורה בישראל.
 ועוד חזון למועד להרחבת הרעיון בס"ד.

בירורי הלכה בדיני טהרת הכהנים - המשך

עירוב חצרות בבית שהכהנים יכולים להיכנס

השבוע צלצל אלינו הרה"ג רבי הראל פדידה שליט"א, רב בית החולים "אסף הרופא" - צריפין, ובפיו הארה: כיצד מניחים את עירוב החצרות של ביה"ח בביהכ"ס הממוקם במבנה המרכזי אשר אסור בכניסה לכהנים [חוץ מהאופנים המותרים, כמובן]. והרי מבוואר בפמ"ג בס' שסו' במשבצות זהב סוס"ק ז' ודע דבדין עירובי חצרות אם הניח העירוב בבית א' ויש שם מת וכהנים דרים שם בחדר [יל"ע אם צ"ל בחצר], יש לומר כל שאי אפשר בין השמשות ליקח העירוב, הכהנים אוסרים בו, ואפשר משום הכי [מניחין - א.ה.]. בבית הכנסת כי מסתמא הכהנים יכולים לבוא שם. וחזר הפמ"ג ושנה חידוש זה בס' שפז' במשב"ז ס"ק ב' - "ואם העירוב מונח במקום שיש מת - בר מינן - ואי אפשר לכהן לילך וליקח משם, ושם אי אפשר לו ג"כ להיות, אפשר גרע יותר מנפסק העירוב צורת הפתח, ואפשר מש"ה מניחין בבית הכנסת שרגילות להיות במקום שהכהנים רשאים לילך שם וכו', עכ"ד.

ודין זה כבר איתא בגמ' גבי עירוב תחומין ושם דין זה פשוט, וחידוש לן הפמ"ג דאף בעירובי חצרות כדי שיועיל העירוב צריך שיהי' מונח במקום שגם הכהנים יכולים להגיע לשם. וא"כ בבית הכנסת של בית החולים שאין לכהנים אפשרות להגיע לשם נמצא שלפי הפמ"ג הוי כנפסקה צורת הפתח של העירוב. ואוסר על אחרים את הטלטול באופן שיש כהן השוהה שם ל' יום, פג וכדו'. ועפ"י הנ"ל התעורר הרב שליט"א שראוי להסדיר את מיקומו של עירוב החצרות במקום ראוי לגישה לכהנים.

במאמר המוסגר ראוי לציין את רב בית החולים הנ"ל ועמו שאר אנשי הצוות המתייחסים בכבוד ראש ובאחריות מרובה לענין אפשרות כניסת הכהנים לביה"ח באופנים שאינם פיקו"נ וכדו', ותקוותנו שאכן יזכו למעט את המכשול והתקלות בעוה"ש"ת, ולהתיר בניינים בבית החולים לכניסת כהנים.

הודעות

נשמח לקבל שאלות קצרות [עד 20 מילים בערך] המנוסחות בבחירות ובתימצות, עבור הגיליון, רצוי לשלב מ"מ לעיון להכנת התשובות ורצוי לצרף תשובות קצרות ומנומקות עד 50 מילים.

♦ ♦ ♦

מי שמעוניין לקבל את הגיליון בדואר או בפקס או בדוא"ל נא לשלוח בקשה בכתב לפקס או לדוא"ל.

♦ ♦ ♦

לכבוד הרבנים שליט"א שולחי התשובות, זמן רב מושקע בפענוח כתבי יד הנשלחים בפקס, נודה מאד למי שבאפשרותו לשלוח תשובות מוקלדות, ולפחות בכתב גדול ברור וקריא, תודה רבה.

♦ ♦ ♦

הדפסת והפצת העלון מגיעה להון רב. נודה מאוד לאלו שישאו בעול ההוצאות, ויזכו לזכות את הרבים. תרומה של 30 ש"ח מסייעת להדפסת 50 גיליונות. כל תרומה תתקבל בברכה - תזכו למצוות.

♦ ♦ ♦

עקב הוצאות ההפצה המרובות העלון יישלח בעז"ה לבתי המדרש שבהם יש אברך שמעוניין שהגיליון ישלח לביתו והוא יעבירו לביהמ"ד.

אברך המעוניין לזכות את הרבים אנה ישאיר את שמו, כתובת וטלפון וכן את שם ביהמ"ד שבו הוא מעוניין להעביר את הגיליון. תזכו למצוות.

ניתן לקבל במערכת "תורת הטהרה" את מפת תל השומר והרשימות המפורטות של הרה"ג הנ"ל, בפקס או בדוא"ל או בפלאפון: 0504112831 או: 0504116295. כל סיוע יתקבל בברכה ויסייע להרבות טהרה ולמנוע מכשול; הן סיוע כספי, הן בהסעת הרבנים הבודקים לבתי החולים וכדו', הן בהשאלת רכבים, או בסיוע ציבורי וכדו'.

טהרות בעיון אליבא דהלכתא

תורת הטהרה

מערכת שאל נא שעי"י מפעל "תורת הטהרה" טהרות בעיון אליבא דהלכתא

תא קולי להשאר תודעת 079-9116377 שלוחה 5

דוא"ל: T402422@gmail.com

פקס: 1533-5709254

תרומות ניתן להעביר ב"קהילות" עבור הדפסת הגיליון עבור "תורת הטהרה" - טהרות בעיון אליבא דהלכתא וכן בקו הצדקה של קהילות טל' 073-2757000 קוד 8317

ניתן לשלוח למערכת הגיליון שאלות בהלכות טהרות וא"י יפורסמו בעתיד.

**התודה והברכה לרה"ג
 החפץ בעילום שמו על תרומתו
 לגיליון "שאל נא"
 להגדלת הטהרה.
 תלווהו ברכת ד' לטובה בכל
 אשר יפנה בברכה ובהצלחה
 וכל טוב סלה.**